

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 142 L

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om fastsettelse av referanserenter og
lov om endringer i finanslovgivningen mv.

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5			
			6.4	Høringsutkastet	28
			6.5	Høringsinstansenes syn	30
2	Forslag til lov om fastsettelse av referanserenter	7	6.6	Departementets vurdering	30
2.1	Bakgrunn	7	7	Lovfesting av lenke til nettbasert prisportal	33
2.1.1	Generelt om referanserenter	7		Bakgrunn for lovforslaget	33
2.1.2	Oppfølging av påviste svakheter internasjonalt og i Norge	9	7.1	Gjeldende rett	33
2.2	Gjeldende rett	9	7.2	Departementets vurdering	33
2.3	EU/EØS-regler mv.	9	7.3		
2.4	Høringsutkastet	11	8	Endringer i finansforetaksloven kapittel 21	35
2.5	Høringsinstansenes syn	12		Bakgrunn for lovforslaget	35
2.6	Departementets vurdering	12	8.1	Finanstilsynets utkast	35
3	Endring i verdipapirhandeloven – hjemmel til å fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt i forskrift	15	8.2	Departementets vurdering	36
3.1	Bakgrunn	15	8.3		
3.2	Høringsutkastet	15	9	Gjennomføring i norsk rett av forordning 248/2014 (grensekryssende betalinger i euro)	37
3.3	Høringsinstansenes syn	15		Bakgrunn for lovforslaget	37
3.4	Departementets vurdering	15	9.1	Gjeldende rett	37
4	Endringer i verdipapirfondlovens regler om utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond (teknikker for portefølje-forvaltning)	16	9.2	Nærmere om forordningens innhold	37
4.1	Bakgrunn for lovforslaget	16	9.3	Departementets vurdering	37
4.2	Høring	16	9.4		
4.3	Gjeldende rett	17	10	Diverse opprettinger og endringer	38
4.4	EØS-rett	17		Oppretting i tinglysingsloven § 12 b	38
4.5	Høringsutkastet	19	10.1	Oppheving av gjenværende bestemmelser i eiendoms-meglingsloven 1938	38
4.6	Høringsinstansenes syn	20	10.2	Oppretting i revisorloven	38
4.7	Departementets vurdering	21	10.3	Oppretting i eiendomsme-glingsloven	38
5	Endring i verdipapirfondlovens regler om plasserings-begrensninger	22	10.4	Oppretting i verdipapirfondloven .	39
5.1	Bakgrunn for lovforslaget	22	10.5	Oppretting i foretakspensjonsloven	39
5.2	Gjeldende rett	23	10.6	Oppretting i lov om individuell pensjonsordning	39
5.3	EØS-rett	24	10.7	Oppretting i finansforetaksloven mv.	39
5.4	Høringsutkastet	24	10.8	Oppretting i tjenestepensjonsloven	40
5.5	Høringsinstansenes syn	25	10.9	Oppretting i forsikringsvirksomhetsloven	40
5.6	Departementets vurdering	26	10.10		
6	Endringer i finanstilsynslovens regler om utlikning av utgifter på tilsynsobjektene	27	11	Økonomiske og administrative konsekvenser	41
6.1	Bakgrunn	27			
6.2	Høring	27	12	Merknader til de enkelte bestemmelsene	42
6.3	Gjeldende rett	27			

12.1	Til lov om referanserenter	42	12.12	Til endringene i lov om individuell pensjonsordning	45
12.2	Til endringen i tinglysingsloven ...	43	12.13	Til endringene i verdipapirfondloven	46
12.3	Til endringene i eiendomsmeglingsloven 1938	43	12.14	Til endringene i tjenstepensjonsloven	46
12.4	Til endringene i finanstilsynsloven	43	12.15	Til endringene i finansforetaksloven	46
12.5	Til endringen i finansavtaleloven	44			
12.6	Til endringene i regnskapsførerloven	44			
12.7	Til endringene i revisorloven	44			
12.8	Til endringene i foretakspensjonsloven	44	A Forslag til lov om fastsettelse av referanserenter		50
12.9	Til endringene i forsikringsvirksomhetsloven	45	B Forslag til lov om endringer i finanslovgivningen mv.		51
12.10	Til endringene i eiendomsmeglingsloven	45			
12.11	Til endringen i verdipapirhandel-loven	45			

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 142 L

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om fastsettelse av referanserenter og lov om endringer i finanslovgivningen mv.

*Tilråding fra Finansdepartementet 19. juni 2015,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Finansdepartementet fremmer i denne proposisjonen forslag til ny lov om fastsettelse av referanserenter. Regler for å fastsette pengemarkedsrenten Nibor og tilsvarende renter i andre land har stort sett vært overlatt til de involverte bankene og deres organisasjoner. Misbruk og manipulasjon er imidlertid avdekket i en rekke andre land, og det har vært reist spørsmål også ved Nibors troverdighet. I lovproposisjonen foreslås det nye lovregler om fastsettelse av såkalte referanserenter, så som Nibor, inntatt i en egen ny lov om fastsettelse av referanserenter. Lovforslaget er utarbeidet på bakgrunn av høringsnotat fra Finanstilsynet, og har til hensikt å bringe fastsettelsen av norske referanserenter under offentlig regulering og tilsyn. Etter forslaget skal fastsettelsen av allment brukte referanserenter organiseres forsvarlig, og administrator (den som er ansvarlig for fastsettelsen av referanserenten) og organiseringen skal godkjennes av Finansdepartementet. Det foreslås at Finanstilsynet skal føre tilsyn med fastsettelsen av referanserenter.

I proposisjonen foreslås det også en ny bestemmelse i verdipapirfondloven § 6-7 om verdipapirfonds adgang til å kombinere ulike plasseringer overfor én utsteder. Forslaget gjennomfører EØS-regler som tilsvarer UCITS-direktivet (Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF) art. 52(5) annet ledd i norsk rett.

Videre foreslår departementet at bestemmelsen i verdipapirfondloven § 6-11 oppheves. Bestemmelsen regulerer forvaltningsselskapets adgang til å låne ut finansielle instrumenter på vegne av verdipapirfondet. Departementet foreslår at bestemmelsen erstattes av en hjemmel til å gi regler i forskrift om bruk av teknikker for porteføljeforvaltning. Utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfondet anses som en av flere slike teknikker. Departementet foreslår også en endring i verdipapirfondloven § 6-10, slik at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet kan stille fondets midler som sikkerhet for kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning. Formålet med endringene er å bidra til at regelverket for utlån av finansielle instrumenter

innrettes i samsvar med lånemarkedet slik det fungerer i praksis, og at det blir i tråd med utviklingen i EØS-området.

Finansdepartementet fremmer videre forslag til endringer i lov 7. desember 1976 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven) § 9 om utlikning av Finanstilsynets utgifter. Forslaget innebærer en forenklet ordning for utlikningen, hvor graden av skjønn blir mindre, og reglene for utlikningen i større grad fastsettes i lov og forskrift. Det foreslås å videreføre hovedprinsippet om utlikning av tilsynets utgifter på de institusjonene som er underlagt tilsyn, etter omfanget av tilsynsarbeidet. Departementet foreslår også å oppheve den gjeldende bestemmelsen om at tilsynets forslag til utlikning må godkjennes av departementet. I forslaget legges det opp til at departementet i forskrift gis hjemmel til å fast-

sette mer detaljerte regler om fordeling av utgiftene innenfor hver gruppe. Forslaget innebærer også endring i reglene om hvem utgiftene til tilsyn med atferdsreglene i verdipapirmarkedet skal fordeles på, samt regler om fordeling av utgifter knyttet til det generelle arbeidet med infrastruktur i verdipapirmarkedet.

Finansdepartementet legger frem forslag om innføring av en hjemmel i den nye finansforetaksloven som innebærer at departementet kan gi forskrift om plikt for finansforetak om å lenke til prisopplysninger i nettbaserte prisportaler.

Endelig fremmes det forslag om at departementet gis hjemmel i verdipapirhandelloven til å fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt i forskrift, og forslag om å rette opp inkurier i enkelte lover på finansområdet.

2 Forslag til lov om fastsettelse av referanserenter

2.1 Bakgrunn

2.1.1 Generelt om referanserenter

Renter som noteres og publiseres etter betryggende prosedyrer, kan benyttes som referanser i økonomiske avtaler. Referanserenter har en rekke anvendelser i finansmarkedene, bl.a. som grunnlag for å bestemme betalinger i ulike typer av finansielle kontrakter (f.eks. obligasjonslån, banklån og derivater), verdsetting av finansielle instrumenter, vurdering av relativ prestasjon og fortjeneste mv. Det er f.eks. vanlig at foretak låner til en rente som er bestemt som en referanserente pluss et bestemt påslag. Referanserenter fastsettes typisk etter nærmere angitte regler for å reflektere prisene i et gitt marked på et bestemt tidspunkt.

Tilgang til referanserenter gjør det lettere å skrive kontrakter fordi kontraktspartene kan ta utgangspunkt i en generell markedspris, og så bli enige om en passende justering av den generelle prisen ut fra de spesifikke omstendigheter som gjelder for den aktuelle kontrakten. Standardiserte referanserenter gjør det lettere å sammenligne vilkårene i ulike kontrakter, noe som kan bl.a. kan lette omsetningen av kontraktene i annenhåndsmarkedet. Referanserenter reduserer kompleksiteten i låneavtalene og kan også bidra til et velfungerende marked for gjeldsderivater, som bl.a. kan benyttes til å avlaste og kontrollere risiko.

Referanserenter har preg av å være fellesgoder. Det er kostnader knyttet til fastsettelsen av referanserenter, men når rentene først er fastsatt, tilkommer det ingen ytterligere kostnader ved at de tas i bruk i flere avtaler. En aktørs bruk av en referanserente er ikke til hinder for at også andre aktører kan bruke den samme referanserenten. Det kan være vanskelig for de som påtar seg kostnader i forbindelse med fastsettelsen av en referanserente, å kreve inntekter for bruk av referanserenten. Det kan føre til at det produseres færre referanserenter enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt eller at kvaliteten på rentene blir lavere enn det som er ønskelig. Felles ordninger

for fastsettelse av referanserenter blant aktører som har nytte av dem, kan være viktig for å bøte på denne markedssvikten.

Rentene på lån påvirkes av en rekke forhold, slik som kredittrisiko, lånets løpetid, om lånet er omsettbart i annenhåndsmarkedet, konkurransen mellom långiverne mv. En referanserente kan gjøre det enklere for partene å prise generelle størrelser som varierer over tid, bl.a. fordi det overlates til en tredjepart: den som fastsetter referanserenten. Det vil da være viktig for kontraktspartene å finne en relevant referanserente. Rentene på statskasseveksler kan i utgangspunktet anses som tilnærmet risikofrie renter, men de kan variere mye ved endringer i statlig lånebehov og etterspørselen etter statspapirer. Markedene for statskasseveksler er ofte preget av at det er mange investorer, oversiktlig og stabile og transparente regler for kursnoteringer mv. Manipulasjon av markedet eller renten kan derfor være vanskelig. Tidligere var det vanlig å bruke rentene på statskasseveksler som referanserenter i mange sammenhenger, men dette har en i stor grad gått bort fra. Årsaken er trolig dels at disse rentene påvirkes av forhold som ikke er relevante for mange finansielle kontrakter, og dels at rentene ikke påvirkes av forhold som *er* relevante for mange finansielle kontrakter.

De siste 20-30 årene har referanserenter som er ment å gjenspeile rentene på usikrede lån mellom banker for ulike løpetider (interbankrenter), vært dominerende i de internasjonale finansmarkedene. Det produseres og publiseres referanserenter av typen interbankrenter for de fleste valutaer, jf. bl.a. Libor (dollar og andre valutaer), Euribor (euro), Stibor (svenske kroner) og Cibor (danske kroner).¹ Nibor («Norwegian Interbank Offered Rate») er en slik referanserente for norske kroner, jf. boks 6.1. Referanserenter av denne typen er oftest ment å reflektere den marginale finansieringskostnaden til ledende banker i ulike pengemarkeder, og den utstrakte bruken av

¹ Henholdsvis «London Interbank Offered Rate», «Euro Interbank Offered Rate», «Stockholm Interbank Offered Rate» og «Copenhagen Interbank Offered Rate».

Boks 2.1 Nibor («Norwegian Interbank Offered Rate»)

Nibor står for «Norwegian Interbank Offered Rate» og er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider (1 uke, 1 måned, 2 måneder, 3 måneder og 6 måneder). Beregningen og publiseringen av Nibor er regulert gjennom regler fastsatt i Finans Norges organer. Finans Norges Nibor-regelverk ble fastsatt 14. april 2011, og ble sist endret 30. oktober 2013. Reglene gjelder for banker som er tilknyttet Finans Norge, samt norske og utenlandske kredittinstitusjoner som med samtykke fra Finans Norge har sluttet seg til reglene.

Etter Nibor-regelverket skal rentene som den enkelte panelbank leverer, reflektere de renter banken vil kreve for utlån i norske kroner til en ledende bank som er aktiv i det norske penge- og valutamarkedet. Rentene skal kunne betraktes som de beste anslag på markedsrenter, men ikke som bindende tilbud. Et panel av banker rapporterer daglig inn sine anslag på renter på slike lån med ulike løpetider.¹ Dagens rente fastsettes til et gjennomsnitt av anslagene

etter at de høyeste og laveste anslagene er strøket. Finans Norge har inngått avtale med Oslo Børs om beregning og overvåking av Nibor, som bl.a. innebærer at Oslo Børs legger teknisk til rette for mottak av Nibor-bidrag fra Nibor-bankene og på grunnlag av disse beregner Nibor i henhold til Nibor-regelverket.

Nibor er den viktigste referanserenten i det norske finansmarkedet, og brukes bl.a. som grunnlag for prising av derivater, obligasjoner og næringslivslån, samt for en rekke verddivurderinger og beregninger av regnskapsmessige størrelser. I likhet med for andre «ibor»-renter, ligger det få faktiske handler til grunn for Nibor-fastsettelsen. Nibor uttrykker derfor i stor grad panelbankenes anslag på hva prisen på interbanklån ville ha vært, dersom handlene hadde funnet sted.

¹ Følgende banker er panelbanker for Nibor: DNB Bank, Danske Bank, Handelsbanken, Nordea Bank Norge, SEB og Swedbank.

dem kan begrunnes med at mye av finansieringen i markedene – uansett hvor den ender opp – går gjennom banksystemet. Derfor kan det i mange sammenhenger være passende å ta utgangspunkt i referanserenter som reflekterer risikoen forbundet med usikrede lån mellom banker. I tillegg har bankrisikoen tradisjonelt vært ansett som så lav at denne typen referanserenter kan ha vært en rimelig tilnærming til en risikofri rente, og derfor også vært et passende utgangspunkt for kontrakter der en ikke har ønsket å prise inn bankrisiko.

Interbankrenter fastsettes typisk ved at et panel (utvalg) av banker daglig rapporterer inn sine anslag på renter på usikrede interbanklån med ulike løpetider. En administrator stryker gjerne de høyeste og laveste anslagene, og fastsetter så dagens rente til et gjennomsnitt av de resterende anslagene. Bankene har sjelden noen forpliktelse til å låne ut eller inn til de renteanslagene de melder inn. I mange land er det liten aktivitet i markedene for usikrede lån mellom banker. Referanserentenes manglende tilknytning til faktiske transaksjoner kan, sammen med panelbankenes interesser i nivået på de referan-

serentene som blir publisert, bidra til uklarhet om referanserenten uttrykker det den ment å uttrykke.

Det økonomiske resultatet av kontrakter som bruker referanserenter, kan være følsomt for endringer i nivået på referanserenten. Selv relativt beskjedne avvik fra et «korrekt nivå» vil etter omstendighetene kunne ha stor økonomisk betydning for partene i en avtale, og svikt i en viktig referanserente kan gi opphav til betydelig feilprising av kreditt.

Referanserenter er avhengig av tillit, og mistenker avtalepartene at referanserenten systematisk kan avvike fra et korrekt nivå, kan tilliten til referanserenten og dens stilling som et fellesgode, svekkes vesentlig. For å nå de pengepolitiske målene må dessuten styringsrenten ha gjennomslag i det faktiske rentenivået aktørene i økonomien står overfor. Det kan derfor ikke utelukkes at en situasjon med vedvarende svikt i referanserenten eller tilliten til denne, potensielt kan gjøre utøvelsen av pengepolitikken mer krevende.

2.1.2 Oppfølging av påviste svakheter internasjonalt og i Norge

Undersøkelser i etterkant av den internasjonale finanskrisen har i flere land avdekket svakheter i rammene for fastsettelse av referanserenter (først og fremst interbankrenter), bl.a. i form av uklare definisjoner og prosedyrer, manglende kontroll, interessekonflikter og fravær av innsyn og etterprøvbarehet. Det er også avdekket tilfeller av manipulering.

Videre viste finanskrisen at rentene i interbankmarkedet er svært følsomme for endringer i tillit mellom bankene. Da tilliten sviktet slo dette raskt gjennom i referanserentene, og utslagene kunne være følsomme for hvilke banker som deltok i panelet av banker som bidro til rentefastsettelsen.

De senere årene har det i mange land vært iverksatt tiltak for å rette opp i de påviste svakheterne ved referanserentene, bl.a. gjennom forbedringer i finansnæringens selvregulering av rentefastsettelsen. Videre arbeides det flere steder for å få fastsettelse av referanserenter inn under offentlig regulering og tilsyn, bl.a. i EU. Noen land, bl.a. Danmark og Storbritannia, har utviklet egne offentligrettslige regler om referanserenter etter finanskrisen. Danmark er også blant landene hvor det er lagt vekt på å etablere en ny, markedsbasert referanserente for å supplere – og bidra til bedre kontroll med – interbankrenten.

I Norge har Finanstilsynet og Norges Bank, på oppdrag fra Finansdepartementet, vurdert flere sider ved fastsettelsen og bruken av Nibor og andre referanserenter i det norske finansmarkedet, bl.a. med utgangspunkt i at Finanskriseutvalget i NOU 2011: 1 tok til orde for at det burde være større åpenhet og tydeligere regler rundt fastsettelsen av Nibor. Vurderingene fra Finanstilsynet og Norges Bank har i stor grad blitt fulgt opp ved endringer i Finans Norges rammeverk for fastsettelse av Nibor.

Finansdepartementet ba i brev 30. august 2013 Finanstilsynet om å utarbeide utkast til nye regler for å bringe fastsettelsen av norske referanserenter inn under offentlig regulering og tilsyn. Departementet mottok Finanstilsynets utkast 31. mars 2014, og sendte det på høring 22. april 2014, jf. avsnitt 2.4 nedenfor.

Departementet ba i brevet 30. august 2013 også om en utredning av hvilket behov det er for ulike typer av referanserenter i det norske markedet, og hvilke nye referanserenter (ved siden av Nibor) det eventuelt kan være mulig å etablere. Departementet mottok vurderinger om dette fra Finanstilsynet og Norges Bank 2. juni 2014, der det bl.a. ble tatt til

orde for å videreutvikle det norske markedet for gjenkjøpsavtaler (repomarkedet) og å etablere et såkalt OIS-marked i Norge. OIS står for «overnight index swaps», og er rentebytteavtaler der renter på overnattlån byttes mot en fast rente for ulike løpetider. Denne faste renten (for ulike løpetider) kan være egnet som referanserente for en del formål (mange valutaer har slike referanserenter). Finansdepartementet har vært i dialog med Finans Norge om oppfølgingen av anbefalingene fra Finanstilsynet og Norges Bank.

2.2 Gjeldende rett

Panelbankene som melder inn renteanslag til fastsettelsen av interbankrenter, er underlagt alminnelig regulering og tilsyn, og generelle bestemmelser i verdipapirhandellovgivningen om bl.a. markedsmanipulasjon, informasjonshåndtering og interessekonflikter, vil kunne få anvendelse. Nibor-panelbankene er underlagt tilsyn av Finanstilsynet, og den enkelte bank har ansvar for bl.a. forsvarlig organisering og tilbørlig markedsadferd. Finanstilsynet kan reagere overfor den enkelte bank dersom det får mistanke om markedsmissbruk eller brudd på krav til virksomhet og organisering.

Reglene for hvordan Nibor skal fastsettes er – i likhet med for mange andre referanserenter internasjonalt – fastlagt av finansnæringen (selvregulering). I Norge har Finans Norge fastsatt et Nibor-regelverk. Det har til nå i liten grad vært noen offentligrettslig regulering av fastsettelse eller bruk av referanserenter, verken i Norge eller internasjonalt.

2.3 EU/EØS-regler mv.

Nye EU-regler om markedsmissbruk ble vedtatt i EU i april 2014, og skal tre i kraft i 2016, jf. direktiv 2014/57/EU og forordning (EU) nr. 596/2014. De nye reglene innebærer bl.a. at manipulering av referanserenter og indekser («benchmarks») eksplisitt forbyes, og at medlemslandene må sikre grunnlag for strafferettslige reaksjoner i nasjonalt lovverk.²

European Banking Authority (EBA) og European Securities and Markets Authority (ESMA)

² Fra før inneholdt EU-lovgivningen om kollektive investeringsfond (UCITS-direktivet) enkelte bestemmelser om bl.a. bruken av referanserenter mv. i fondenes eksponeringer.

publiserte 6. juni 2013 en rapport med et sett av prinsipper for fastsettelse av referanserenter og indekser i EU. Prinsippene er utarbeidet i samråd med International Organization of Securities Commissions (IOSCO) og EU-kommisjonen, for å sikre at prinsippene er «closely aligned» med tilsvarende internasjonale prinsipper fra IOSCO og med EU-kommisjonens arbeid på dette feltet.

EBA/ESMA-prinsippene er ment å gi brukere, administratorer, kalkuleringsagenter, kunngjørere og panelbanker mv. et felles rammeverk for deres ulike aktiviteter og roller knyttet til referanserenter mv. Prinsippene omfatter bl.a. følgende:

- Metodene for beregning av referanserenter bør dokumenteres og være gjenstand for regelmessig granskning og kontroll for å bekrefte deres troverdighet.
- Fastsettelsen av referanserenter må være underlagt klare prosedyrer. For å unngå/håndtere interessekonflikter og for å begrense mulighetene for manipulasjon, skjønnsmessige avgjørelser eller prisforstyrrelser skal detaljert informasjon om fastsettelsen gjøres offentlig tilgjengelig.
- Referanserenter bør underlegges regulering og tilsyn, og utilbørlig atferd bør sanksjoneres.
- Referanserenter og indekser bør være transparente og tilgjengelige for allmennheten, med rimelig og åpen tilgang til reglene om etablering og drift, beregning og publisering. Der som referanserenter og indekser blir (eller kan bli) publisert overfor visse interessenter før andre, bør det gjøres kjent.
- Administratorer av referanserenter og indekser bør sikre at det er robuste metoder for beregningen av referanserentene og indeksene, overvåke fastsettelsen og sikre at det er et passende nivå av åpenhet/transparens overfor allmennheten om reglene for referanserentene og indeksene.
- Panelbanker og andre bidragsytere bør ha interne retningslinjer for innsending av bidrag, styring, systemer, opplæring, journalføring, compliance, internkontroll, revisjon og disiplinære prosedyrer, herunder prosesser for klagehåndtering. Videre bør bidragsytere innrette sin organisasjon og administrasjon med sikte på å unngå/håndtere interessekonflikter som kan påvirke bidragene til fastsettelsen av referanserenten eller indeksen.
- Kalkuleringsagenter bør sikre en robust beregning av referanserenten eller indeksen, og påse at de har passende internkontroll med de beregningene de gjør.

De tre europeiske tilsynsmyndighetene – European Banking Authority (EBA), European Securities and Markets Authority (ESMA) og European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) – sendte i mars 2013 et felles brev til EU-kommisjonen hvor de tok til orde for offentlig rettslig regulering av hvordan «benchmarks are compiled, produced and used».³ EU-kommisjonen fulgte opp anmodningen, og la 18. september 2013 frem forslag til en forordning om referanserenter og indekser. Forslaget er omtalt slik i Finanstilsynets utkast til høringsnotat av 31. mars 2014:

«Forordningen omfatter renter som utgjør en referanse for prising av finansielle instrumenter eller kontrakter. Det inneholder blant annet forslag om regulering av interbankrenter, som Nibor. Utkast til regelverk har som hovedmål å forbedre rammeverket til referanserenter når det gjelder styring og kontroll av rentefastsettelsen, kvaliteten på inngående data og metodebruk, samt sikre at bidragsyterne er underlagt kontroll og at det er tilfredsstillende forbruker- og investorbekyttelse.

Forordningen gjelder for kvotering (fastsettelsen) av referanserenter, administrator, bidragsytere (panelbank) og brukere av referanserenter samt regulerer tilsynsmyndighetens rolle. Med kvotering menes hele prosessen med fastsettelsen av referanserenten, som innhenting av data, analyse av data samt beregning og publisering av referanserenten. En administrator skal ha det overordnede ansvaret og kontroll for kvoteringen. Det stilles krav til at administratoren skal ha robuste systemer for overvåkning og kontroll, som krav til organisering, tydelig og transparent rollefordeling, rutiner for håndtering av interessekonflikt og klageprosess.

Administrator skal også være ansvarlig for å etablere et rammeverk (code of conduct) for fastsettelse av referanserenten. Rammeverket skal godkjennes av tilsynsmyndigheten, og det skal gi en klar beskrivelse av administratorens og bidragsyters forpliktelser og ansvar, samt hvilke krav som stilles til inngående data. For å sikre at dataene som er benyttet til å fastsette referanserenten er transparente, stilles det krav til at administrator som hovedregel skal publisere dataene umiddelbart etter publisering av referanserenten.

Panelbanker bidrar med inngående data til administrator, som fastsetter referanserenten.

³ Brev 7. mars 2013 til kommisær Barnier.

Bankene skal utgjøre et pålitelig og representativt panel for å sikre at referanserenten er representativ for markedet. Det stilles videre en rekke krav til panelbankene, blant annet til ansvars- og rollefordeling inkludert fysisk organisering og plassering, prosessen for hvordan rentebidraget fastsettes og kontrolleres, og rutiner for håndtering av interessekonflikter. All dokumentasjon skal lagres slik at den er sporbar og etterprøvable.

Tilsynsmyndigheten skal gi administrator konsesjon etter søknad, samt godkjenne administrators rammeverk for fastsettelsen av referanserenten. Videre skal tilsynsmyndigheten ha tilgang til alle relevante data, historikk, personer og telefonlogger mv., og ha mulighet for å gjennomføre inspeksjoner. Tilsynsmyndighetene skal også ha myndighet til å fryse eller beslaglegge aktiva, stoppe handel med finansielle instrumenter med referanse til den aktuelle referanserenten, rette feilnotert referanserente, sikre at offentligheten får riktig informasjon og gjennomføre sanksjoner.»

Det ble oppnådd enighet om en ny versjon av den foreslåtte forordningen i EUs råd 13. februar 2015. Neste steg i EU-prosessen er forhandlinger med Europaparlamentet.

Den foreslåtte forordningen er antatt EØS-relevant. Det er imidlertid usikkert når en forordning eventuelt kan vedtas i EU, og når den i tilfellet kan være innlemmet i EØS-avtalen.

2.4 Høringsutkastet

Finansdepartementet sendte 22. april 2014 på høring utkast til nye lovregler om fastsettelse av allment brukte referanserenter utarbeidet av Finanstilsynet. Høringsfristen var 4. august 2014.

Etter Finanstilsynets utkast tas det inn en ny § 4d-1 i finansieringsvirksomhetsloven om konsesjonsplikt, tilsyn og forskriftshjemler for allment brukte referanserenter. Lovutkastet gjelder referanserenter generelt, og er ikke begrenset til fastsettelsen av Nibor, men Finanstilsynet legger til grunn at det primært er Nibor-fastsettelsen som vil bli berørt.

Etter utkastet skal fastsettelsen av allment brukte referanserenter organiseres forsvarlig, og administrator og organisering skal godkjennes av Finansdepartementet. Med administrator mener Finanstilsynet den som er ansvarlig for et system for fastsettelse av referanserenter, f.eks. Finans Norge slik Nibor er organisert i dag. Finanstilsy-

net finner det ikke påkrevd å innføre konsesjonskrav for andre enn administratoren før det eventuelt er kommet nærmere EU/EØS-regler, men peker på at kravet om forsvarlig organisering åpner for å kunne stille krav til utførelsen av del-funksjoner (utkontraktering) og krav til bidragsyttere (panelbanker).

Finanstilsynet skal etter utkastet føre tilsyn med fastsettelsen, og kan gi pålegg om retting dersom Finanstilsynet finner at fastsettelsen ikke er forsvarlig, eller på annen måte strider mot reglene. Videre inneholder utkastet en hjemmel for Finansdepartementet til å gi nærmere regler om bl.a. hvilke referanserenter som skal anses som allment brukte, måten rentene fastsettes på, dokumentasjon, interessekonflikter og krav til styring, overvåking og kontroll.

Finanstilsynet skriver at fremtidige EU-regler trolig vil gi begrenset nasjonalt handlingsrom, men at det er usikkerhet om hvordan fremtidige EU-regler vil bli utformet. Tilsynet foreslår på dette grunnlag at det nå etableres et overordnet rammeverk som gir norske myndigheter et klart hjemmelsgrunnlag for tilsyn, og at dette suppleres med forskriftshjemler for nærmere offentlig regulering av allment brukte referanserenter. Finanstilsynet skriver bl.a. at «Utformingen av et nasjonalt regelverk må (derfor) søke å dekke dagens behov for nasjonal regulering for å sikre forsvarlig fastsettelse og tilsyn med referanserenter, og aktørenes interesse av forutsigbarhet og mulighet for å innrette seg etter både nasjonal og internasjonal lovgivning».

Høringsutkastet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementene
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Brønnøysundregistrene
Datatilsynet
Direktoratet for økonomistyring
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Konkurransetilsynet
Norges Bank
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Riksrevisjonen
Skattedirektoratet
Statistisk sentralbyrå
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Økokrim
Akademikerne
Aksjonærforeningen i Norge
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Banklovkommisjonen

Bedriftsforbundet
 Den Norske Advokatforening
 Den Norske Aktuarforening
 Den norske Revisorforening
 Econa
 Eiendomsmeglerforetakenes Forening
 Energi Norge
 Finans Norge
 Finansforbundet
 Finansieringsselskapenes Forening
 Finansmarkedsfondet
 Forbrukerrådet
 Handelshøyskolen BI
 Handelshøyskolen i Bodø
 Hovedorganisasjonen Virke
 Huseiernes Landsforbund
 KS
 Landsorganisasjonen i Norge
 Nasdaq OMX Oslo ASA
 Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
 Norges Eiendomsmeglerforbund
 Norges Forskningsråd
 Norges Handelshøyskole
 Norges Juristforbund
 Norsk Kapitalforvalterforening
 Norsk Tillitsmann ASA
 Norsk Venturekapitalforening
 Norsk Øko-Forum
 Norske Boligbyggelags Landsforbund
 Norske Finansanalytikerens Forening
 Norske Forsikringsmeglerens Forening
 Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
 NOS Clearing ASA
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Oslo Børs
 Oslo Clearing ASA
 Pensjonskasseforeningen
 Skattebetalerforeningen
 Småbedriftsforbundet
 Sparebankforeningen i Norge
 Unio
 Universitetet i Agder
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Oslo
 Universitetet i Tromsø
 Verdipapirfondenes Forening
 Verdipapirforetakenes Forbund
 Verdipapirsentralen
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
 Økonomiforbundet

Følgende høringsinstanser har gitt merknader til utkastet:

Finans Norge
 Huseiernes Landsforbund

Norges Bank
 Norske Finansanalytikerens Forening
 Oslo Børs
 Pensjonskasseforeningen

2.5 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene som har avgitt uttalelse (*Finans Norge, Huseiernes Landsforbund, Norges Bank, Norske Finansanalytikerens Forening, Oslo Børs og Pensjonskasseforeningen*), uttrykker støtte for en regulering i tråd med Finanstilsynets utkast, og peker bl.a. på at dette kan bidra til bedre tillit til referanserentene.

Norges Bank gir i sin høringsuttalelse uttrykk for at det bør vurderes om myndigheten til å gi godkjenning og å føre tilsyn bør legges til Norges Bank, og viser bl.a. til at referanserenter er viktige for gjennomslaget av pengepolitikken og at Norges Bank «som sentralbank og gjennom sin markedskompetanse og operasjoner i markedet [har] et fortrinn i å vurdere fastsettelsen av Nibor-rentene».

2.6 Departementets vurdering

Referanserenter har en så viktig rolle i økonomien at det er grunnlag for å gjøre fastsettelsen av slike renter til gjenstand for offentlig regulering og tilsyn. Svakheter i fastsettelsen av referanserenter kan gi feilprising av finansielle instrumenter og avtaler, svekke tilliten mellom aktørene i finansmarkedene og forstyrre realøkonomiske tilpasninger. De senere årene, særlig etter den internasjonale finanskrisen, har det vokst frem en bred erkjennelse internasjonalt av behovet for ny regulering. Blant annet er det i EU og flere av EU-landene planlagt eller gjennomført omfattende regelverksendringer. Dette er etter departementets syn en naturlig og riktig utvidelse av finansmarkedsreguleringens rekkevidde. Fastsettelse og publisering av referanserenter er en finansiell tjeneste som svært mange aktører i finansmarkedene benytter seg av, og som har stor betydning for det finansielle systemets virkemåte.

Bruk av pålitelige referanserenter bidrar til velfungerende markeder og finansiell stabilitet. Det er viktig at referanserentene på en god og presis måte reflekterer de økonomiske realiteter de er ment å uttrykke, at de fastsettes på en tillitvekkende og etterprøvbart måte, og at de er underlagt kontroll og tilsyn med mulighet for sanksjonering av overtredelser. Selv små endringer i nivået på

referanserentene kan gi store beløpsmessige utslag, da beløpene som rentene anvendes på, er store.

Finanstilsynet la i høringsutkastet opp til at nye regler om fastsettelse av referanserenter kunne tas inn i finansieringsvirksomhetsloven. Etter lovvedtak 57 (2014–2015) i Stortinget, jf. Innst. 165 L (2014–2015) om den nye loven om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven), skal imidlertid finansieringsvirksomhetsloven oppheves. Etter departementets vurdering vil det være mest hensiktsmessig å ta inn nye lovbestemmelser om fastsettelse av referanserenter i en egen ny lov, fremfor i den nye finansforetaksloven. Formålet med en ny lov bør være å bidra til at allment brukte referanserenter fastsettes på en forsvarlig og pålitelig måte, slik at det legges til rette for velfungerende markeder og finansiell stabilitet.

Departementet slutter seg til Finanstilsynets og høringsinstansenes syn om at nye lovregler på dette området bør gis en nokså generell og overordnet utforming, og slik at senere gjennomføring av ventede EU/EØS-regler ikke vil innebære vesentlige skift i reguleringen på området. Departementet foreslår derfor at lovens virkeområde avgrenses til allment brukte referanserenter, der dette defineres som enhver rente som fastsettes jevnlig på grunnlag av markedspriser eller anslag på priser fremskaffet av finansforetak, gjøres offentlig tilgjengelig og brukes for å bestemme betalinger i eller verdien av finansielle instrumenter eller finansielle avtaler.

Norges Banks virksomhet bør etter departementets syn ikke omfattes av lovreglene. I den grad Norges Bank fastsetter referanserenter som faller inn under definisjonen i lovforslaget, vil hensynene som ligger til grunn for forslaget til ny lov om fastsettelse av referanserenter være ivare tatt gjennom sentralbankloven med tilhørende regelverk.

Det bør i den nye loven om fastsettelse av referanserenter – som i høringsutkastet – slås fast at fastsettelse av allment brukte referanserenter skal organiseres forsvarlig, og at administratoren og organiseringen skal godkjennes av departementet. En slik bestemmelse er i tråd med de sentrale krav om referanserenter en kan vente at vil komme i fremtidige EU/EØS-regler. Det vises til lovforslaget § 3.

EU-kommisjonens forslag til en forordning om referanserenter inneholder mer detaljerte regler enn det som foreslås i lovforslaget, og har også et noe videre virkeområde. Lovforslagets virkeområde er som nevnt avgrenset til allment brukte

referanserenter, mens EU-kommisjonens forslag også omfatter bl.a. ulike typer av indekser. Definisjonen av allment brukte referanserenter i lovforslaget ligger nært opptil forordningsforslagets definisjon av referanserenter. Eventuelle nærmere regler om fastsettelse av referanserenter bør inntil EU/EØS-regelverket er nærmere avklart, fastsettes i forskrift, slik det er lagt opp til i høringsutkastet. Lovreglene bør sammen med eventuelle utfyllende forskriftsregler kunne sikre at alle stadier av fastsettelsen av allment brukte referanserenter dekkes av regulering og tilsyn: fra panelbankenes renteanslag til administrasjon, beregning, fastsettelse og publisering.

Departementet er enig med Finanstilsynet i at det bør innføres lovhjemmel for departementet til å fastsette nærmere regler om bl.a. måten referanserentene fastsettes på, dokumentasjon og krav til styring, overvåking og kontroll. Lovhjemlene bør være slik utformet at de kan benyttes til å innføre nasjonale krav, og/eller for å hjemle fremtidige forpliktelser som følge av EU/EØS-regler på dette området.

Departementet foreslår hjemler for å gi nærmere regler om krav til organisering og interne rutiner for styring, overvåking, kontroll og dokumentasjon, både hos administratoren og hos foretak under tilsyn fra Finanstilsynet som leverer bidrag til fastsettelse av referanserenter. Dette innebærer en presisering av rekkevidden av hjemlene sammenlignet med Finanstilsynets utkast. Nærmere regler om krav til organisering og interne rutiner vil bl.a. kunne omfatte krav til rutiner for håndtering av interessekonflikter hos finansforetak som leverer bidrag til fastsettelse av referanserenter. Det vises til lovforslaget § 4.

Norges Bank reiser i sin høringsuttalelse spørsmål om Norges Bank bør være tilsynsmyndighet for fastsettelse av referanserenter. Norges Bank har god fagkompetanse på dette området, og har gitt mange og nyttige bidrag til forståelsen og oppfølgingen av Nibor-fastsettelsen de siste årene. Departementet tar sikte på å trekke på Norges Banks kompetanse ved utarbeidelsen av nærmere regler om fastsettelse av referanserenter. Etter departementets vurdering bør Finanstilsynet være tilsynsmyndighet for fastsettelse av referanserenter, i tråd med høringsutkastet. Departementet viser til at Finanstilsynet i dag har tilsyn med bankene, regulerte markedsplasser (bl.a. Oslo Børs, som i dag beregner Nibor på oppdrag fra Finans Norge) og forhold i verdipapirmarkedene generelt, og derfor har et godt grunnlag for å kunne føre et helhetlig tilsyn med fastsettelsen av referanserenter. Det er nødvendigvis mange

koblinger mellom verdipapir- og derivatmarkedene og fastsettelsen av referanserenter, og et samlet tilsynsansvar kan gi gjensidig kompetanseheving mellom tilsynsområdene. Videre har Finanstilsynet høy juridisk fagkompetanse til å føre tilsyn etter de krav som trolig vil følge av fremtidige EU/EØS-regler (ev. nærmere nasjo-

nale regler), og deltar bl.a. i ESMA's arbeid og organer. ESMA vil trolig få en sentral rolle i gjennomføringen og anvendelsen av planlagte EU-regler på dette området. Det vises til lovforslaget § 5. Den foreslåtte bestemmelsen er i tråd med Finanstilsynets utkast.

3 Endring i verdipapirhandelloven – hjemmel til å fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt i forskrift

3.1 Bakgrunn

Ifølge verdipapirhandelloven § 7-15 plikter utsteder av prospekt å utarbeide tillegg til prospektet der det mellom tidspunktet for godkjenningen av prospektet og tidspunktet for akseptperiodens utløp eller opptaket til notering, oppdages vesentlig feil eller unøyaktighet, eller det fremkommer en ny omstendighet. Bestemmelsen gjennomfører EØS-regler som svarer til direktiv 2003/71 (EU) artikkel 16 nr. 1 om prospekt. EØS-regler som svarer til kommisjonsforordning (EU) nr. 382/2014 gir utfyllende tekniske regler til direktiv 2003/71 (EU) om i hvilke situasjoner det skal offentligjøres tillegg til prospekt.

3.2 Høringsutkastet

Ved høringsbrev 25. november 2014 sendte Finansdepartementet høringsnotat utarbeidet av Finanstilsynet på høring. I høringsnotatet foreslår Finanstilsynet at departementet gis hjemmel til å fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt i forskrift, og at EØS-regler tilsvarende kommisjonsforordning (EU) nr. 382/2014 gjennomføres ved inkorporasjon i verdipapirforskriften.

3.3 Høringsinstansenes syn

Høringsbrevet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Justis- og beredskapsdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Olje- og energidepartementet
Brønnøysundregistrene

Datatilsynet
Den norske Revisorforening
Finans Norge
Finanstilsynet
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Nasdaq OMX Oslo ASA
Nordic Trustee
Norske Finansanalytikerens Forening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo Børs
Oslo Clearing ASA
Verdipapirfondenes forening
Verdipapirforetakenes Forbund
Verdipapirsentralen
ØKOKRIM

Ingen av høringsinstansene har gitt merknader.

3.4 Departementets vurdering

Departementet viser til at EØS-regler som svarer til forordning (EU) nr. 382/2014 gir utfyllende tekniske regler til prospektdirektivets bestemmelser om tillegg til prospekt, nærmere bestemt i hvilke situasjoner det skal være obligatorisk for utsteder å utarbeide tilleggsprospekt. Departementet mener det er hensiktsmessig å gjennomføre de utfyllende tekniske reglene om tillegg til prospekt i forskrift. Siden departementet ikke har hjemmel i verdipapirhandelloven til å fastsette utfyllende regler om tillegg til prospekt, foreslår departementet på denne bakgrunn at det gis slik forskriftshjemmel i et nytt annet ledd til verdipapirhandelloven § 7-15.

4 Endringer i verdipapirfondlovens regler om utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond (teknikker for porteføljeforvaltning)

4.1 Bakgrunn for lovforslaget

Da utkast til ny verdipapirfondlov ble sendt på høring 30. juni 2010 med høringsfrist 1. oktober 2010, hadde flere av høringsinstansene merknader til reglene om utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond. Flere av høringsinstansene mente at reglene ikke var innrettet i tråd med hvordan lånemarkedet for finansielle instrumenter fungerer i praksis.

Ved vedtakelsen av verdipapirfondloven 25. november 2011 nr. 44 og forskrift 21. desember 2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven (heretter omtalt som verdipapirfondforskriften) ble de tidligere reglene om utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond i hovedsak videreført. Grensen for adgangen til å låne ut et verdipapirfonds eiendeler gjennom samme verdipapirforetak ble imidlertid økt fra 5 til 10 prosent av verdipapirfondets eiendeler, jf. verdipapirfondforskriften 6-18.

I brev 22. februar 2012 ba departementet Finanstilsynet om å vurdere behovet for endringer i henholdsvis reglene om forvaltningsselskapers bruk av kredittderivater i forvaltningen av verdipapirfond og reglene om utlån av verdipapirfondets midler, herunder krav til sikkerhetsstillelse.

Ved brev 2. september 2013 oversendte Finanstilsynet et høringsnotat datert samme dag til departementet. I høringsnotatet foreslo Finanstilsynet å oppheve verdipapirfondloven § 6-11, som regulerer adgangen til å låne ut finansielle instrumenter fra et verdipapirfond. Finanstilsynet foreslo også en endring i verdipapirfondloven § 6-10, slik at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet skal kunne stille fondets midler som sikkerhet for kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning. Videre foreslo Finanstilsynet at det fastsettes regler i verdipapirfondforskriften om blant annet utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond og gjenkjøpsavtaler.

4.2 Høring

Ved brev 10. februar 2014 sendte departementet Finanstilsynets høringsnotat 2. september 2013 på høring. Høringsfristen var 10. mai 2014. Høringsnotatet og høringsbrevet ble sendt følgende instanser:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 Nærings- og fiskeridepartementet
 Banklovkommisjonen
 Datatilsynet
 Finanstilsynet
 Folketrygdfondet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Konkurransetilsynet
 Norges Bank
 Norges Handelshøyskole
 Skattedirektoratet
 Statens Pensjonskasse
 Statistisk sentralbyrå
 Universitetet i Agder
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Oslo
 Universitetet i Tromsø

Den Norske Advokatforening
 Den Norske Aktuarforening
 Den norske Revisorforening
 Finans Norge
 Finansforbundet
 Finansieringsselskapenes Forening
 Handelshøyskolen BI
 Hovedorganisasjonen Virke
 Landsorganisasjonen i Norge
 Nasdaq OMX Oslo ASA
 Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
 Norges Interne Revisorers Forening (NIRF)
 Norges Juristforbund
 Norsk Kapitalforvalterforening
 Norsk Venturekapitalforening

Norske Finansanalytikeres Forening
 NOS Clearing ASA
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Oslo Børs
 Oslo Clearing ASA
 Pensjonskasseforeningen
 Sparebankforeningen i Norge
 Unio
 Verdipapirfondenes forening
 Verdipapirforetakenes Forbund
 Verdipapirsentralen

Finans Norge, Norges Bank, Verdipapirfondenes forening og Statistisk sentralbyrå har kommet med merknader til forslagene.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Skattedirektoratet har uttalt at de ikke har merknader til forslagene.

4.3 Gjeldende rett

Regelverket for verdipapirfond og forvaltning av fondets midler skal blant annet bidra til å redusere forskjellige risiki for andelseierne.

Ifølge verdipapirfondloven § 6-10 første ledd første punktum kan forvaltningsselskapet ikke stille verdipapirfondets midler som sikkerhet. § 6-10 annet ledd inneholder enkelte unntak fra første ledd, og det er blant annet fastsatt at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet kan stille fondets midler som sikkerhet for oppfyllelse av derivatkontrakter.

Verdipapirfondloven § 6-11 regulerer forvaltningsselskapets adgang til å låne ut finansielle instrumenter på vegne av verdipapirfondet. Forvaltningsselskapet kan på vegne av verdipapirfondet låne ut fondets finansielle instrumenter, men utlån kan bare skje gjennom medvirkning av verdipapirforetak eller sentral motpart. Nærmere regler er gitt i verdipapirfondforskriften § 6-18. Det følger av verdipapirfondforskriften § 6-18 annet ledd at utlånsavtaler bare kan inngås med verdipapirforetak eller sentral motpart som motpart. Videre er det blant annet fastsatt at forvaltningsselskapet ikke kan låne ut mer enn 10 prosent av fondets eiendeler gjennom samme verdipapirforetak, jf. bestemmelsens syvende ledd.

I verdipapirfondforskriften § 6-8 fremgår at det i forvaltningen av verdipapirfond kan benyttes visse teknikker og instrumenter for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning. Det følger av verdipapirfondforskriften § 6-8 nr. 1 til 4 at teknikkene og instrumentene som benyttes, skal oppfylle

visse kriterier. Herunder skal teknikkene og instrumentene være økonomisk hensiktsmessige for fondet, og de skal benyttes for å redusere risiko eller kostnader eller frembringe tilleggskapital eller inntekter til fondet. Videre skal risikoen som er forbundet med teknikkene og instrumentene, bli fanget opp av forvaltningsselskapets risikostyringssystem. Dessuten skal teknikkene og instrumentene være i samsvar med verdipapirfondets mål.

Det fremgår forutsetningsvis i verdipapirfondforskriften § 6-10 fjerde ledd, at utlån av finansielle instrumenter og gjenkjøpsavtaler anses som teknikker for effektiv porteføljeforvaltning etter forskriften § 6-8.

4.4 EØS-rett

I Finanstilsynets høringsnotat 2. september 2013 punkt 4.1 er EØS-retten beskrevet slik:

«Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet) inneholder ingen særskilte bestemmelser om utlån fra verdipapirfond. Heller ikke gjenkjøpsavtaler er eksplisitt regulert i direktivet. Det følger imidlertid av UCITS-direktivet art. 51(2) at det i forvaltningen av et UCITS-fond kan benyttes teknikker og instrumenter med sikte på å effektivisere forvaltningen. Bestemmelsen er en videreføring av art. 21(2) i direktiv 85/611/EØF og er gjennomført i vpff. § 6-8. Det følger av Kommisjonsdirektiv 2010/43/EU art. 41(4) at utlån og gjenkjøpsavtaler er eksempler på teknikker for effektiv porteføljeforvaltning. Som Finanstilsynet kommer tilbake til under punkt 4.6, har EU-Kommisjonen gjennomført en høring som blant annet tar sikte på å få klarlagt hvilke transaksjoner som i dag anses å være EPF-teknikker.

Kommisjonsdirektiv 2007/16/EF (omtales som «definisjonsdirektivet» og regulerer UCITS-fond nærmere) gir utfyllende regler for EPF teknikkene, blant annet om hvilke formål EPF-teknikkene kan ha.

Det anses ikke hensiktsmessig å foreta en generell gjennomgang av EØS-regelverket knyttet til EPF-teknikker i dette notatet, men noen problemstillinger blir belyst. Det er særlig to spørsmål som er av interesse ved vurdering av nye regler for EPF-teknikker, herunder utlån og gjenkjøpsavtaler. Det første spørsmålet er om EØS-retten oppstiller begrensninger med hensyn til hvor stor risikoeksponering et

verdipapirfond kan ha mot én og samme motpart ved bruk av EPF-teknikker. Det andre spørsmålet er om EØS-retten stiller krav om sikkerhetsstillelse ved bruk av teknikker som utlån og gjenkjøpsavtaler, og/eller om det er krav til sikkerheten som eventuelt stilles.

European Securities and Markets Authority (ESMA) har utarbeidet retningslinjer om ETF'er og andre UCITS temaer (ESMA/2012/832EN) som omhandler EPF-teknikkene (heretter: ESMA-retningslinjene). ESMA-retningslinjene omhandler en rekke punkter som er relevante ved utformingen av reglene som vil bli foreslått for EPF-teknikkene. ESMA-retningslinjene anses sentrale og vil bli omhandlet særskilt under punkt 4.5 nedenfor.»

I Finanstilsynets høringsnotat under punkt 4.2 fremgår følgende om risikoeksponering mot én og samme motpart:

«Det følger av UCITS-direktivet art. 51(2) andre ledd at når teknikker og instrumenter innebærer bruk av derivater, skal vilkår og eksponeringsgrenser være i overensstemmelse med direktivets bestemmelser. Et verdipapirlån eller en gjenkjøpsavtale er ikke et derivat, og bestemmelsen tilsier derfor isolert sett at plasseringsbegrensninger for derivater i direktivet ikke skal komme til anvendelse på disse teknikkene for effektiv porteføljevaltning.

I Kommissjonsdirektiv 2007/16/EF art. 11 er det med eksplisitt henvisning til UCITS-direktivet art. 51(2) (tidligere art. 21(2)) gitt utfyllende regler om de teknikker som kan benyttes. Det kreves at de ulike teknikkene må kunne benyttes på en kostnadseffektiv måte, og at risikoen forbundet med teknikkene blir hensiktsmessig fanget opp av risikostyrings-systemet for verdipapirfondet, jf. art. 11 (1) (a) og (c). Videre skal bruk av den aktuelle teknikken ha ett av følgende formål, jf. art. 11(1) (b):

- (i) Reduksjon av risiko
- (ii) Reduksjon av kostnader
- (iii) Frembringelse av tilleggskapital eller inntekter til verdipapirfondet med et risikonivå som er i overensstemmelse med risikoprofilen til verdipapirfondet og risikospredningsreglene fastsatt i artikkel 52 i UCITS-direktivet (tidl. Art. 22).

Bestemmelsen er gjennomført i vpff. § 6-8, jf. punkt 3.4.1. I ovennevnte punkt (iii) henvises det til artikkel 52 i UCITS-direktivet. Artikkel 52 oppstiller begrensninger for et verdipapir-

fonds motpartsrisiko i OTC-derivater. Motpartsrisikoen skal etter art. 52 (1) annet ledd være begrenset til 10 prosent eller 5 prosent av fondets eiendeler, avhengig av om motparten er en kredittinstitusjon eller ikke. Finanstilsynet oppfatter ikke henvisningen til art. 52 slik at det skal gjelde tilsvarende grenser for motpartsrisiko ved bruk av teknikkene som ved OTC-derivater. Finanstilsynet kan med andre ord ikke se at UCITS-direktivet fastsetter særskilte spredningsregler for EPF-teknikker.

Basert på direktivets ordlyd synes problemstillingen heller å være hvorvidt motpartsrisikoen ved bruk av disse teknikkene skal tas med i beregningen av motpartsrisiko ved OTC-derivater.

I ESMA-retningslinjene omhandles bl.a. teknikker for effektiv porteføljevaltning og sikkerhetsstillelse i sammenheng med teknikkene. Ifølge punkt 41 i disse retningslinjene skal motpartsrisiko som følge av bruk av teknikker for å oppnå en effektiv porteføljevaltning kombineres med motpartsrisiko knyttet til OTC-derivater når motpartsrisiko etter art. 52 beregnes. Retningslinjene blir nærmere omtalt i punkt 4.5.

De nevnte direktivbestemmelsene gir etter sin ordlyd ikke et klart svar på om motpartsrisikoen ved utlån eller andre teknikker for effektiv porteføljevaltning skal tas med i beregningen av tillatt motpartsrisiko for OTC-derivater. Finanstilsynet mener imidlertid at UCITS-direktivet art. 52 bør forstås i samsvar med det ESMA's retningslinjer gir uttrykk for, nemlig at motpartsrisikoen ved bruk av teknikkene skal kombineres med motpartsrisikoen knyttet til OTC-derivater. En slik regel bidrar til at det skal gjøres en forsvarlighetsvurdering basert på en samlet vurdering av eksponering mot motparter, hensyntatt sikkerheter.

I den grad fondet mottar sikkerhet ved bruk av EPF-teknikker, er spørsmålet om motpartsrisikoen ved slike teknikker skal tas med i beregningen av motpartsrisiko ved OTC-derivater av mindre betydning. Av Kommissjonsdirektivet art. 43 (3) følger det at medlemsstater kan tillate forvaltningsselskapet å redusere fondets motpartsrisiko ved OTC-handlede derivater dersom fondet mottar sikkerhet. Dersom fondet mottar full sikkerhet, vil motpartsrisikoen derfor ikke komme over de grensene som er fastsatt for OTC-derivater. Direktivbestemmelsen er gjennomført i vpff. § 6-14 tredje ledd som gir adgang til å hensynta sikkerhetsstillelse ved beregning av

netto motpartseksposering dersom sikkerheten er tilstrekkelig likvid. Videre legger også ESMA's retningslinjer opp til at åpen motpartsrisiko kan reduseres ved bruk av sikkerhetsstillelse.»

I punkt 4.3 i høringsnotatet har Finanstilsynet omtalt hvorvidt EØS-retten krever at det stilles sikkerhet overfor verdipapirfondet ved bruk av teknikker for effektiv porteføljeforvaltning:

«Finanstilsynet kan ikke se at UCITS-direktivet eller utfyllende rettsakter stiller krav til sikkerhetsstillelse ved bruk av EPF-teknikker. Flere bestemmelser forutsetter at sikkerhetsstillelse er aktuelt ved bruk av teknikkene. Det følger forutsetningsvis av Kommissjonsdirektiv 2010/43/EU art. 41(4) at sikkerhetsstillelse kan benyttes for å frembringe tilleggskapital eller eksponering mot markedsrisiko. Videre fremgår av ESMA's retningslinjer at motpartsrisiko som oppstår ved bruk av teknikker for effektiv porteføljeforvaltning, inkludert utlån av finansielle instrumenter og gjenkjøpsavtaler, kan reduseres ved bruk av sikkerheter som oppfyller nærmere vilkår, jf. kap. XII i ESMA-retningslinjene.»

Avslutningsvis under Finanstilsynets redegjørelse for EØS-retten i høringsnotatet punkt 4.4. fremgår følgende:

«EØS-retten inneholder ikke eksplisitte regler om hvor stor del av et verdipapirfonds eiendeler som kan lånes ut. Finanstilsynet oppfatter EØS-retten slik at nasjonale regler vil kunne stille opp grenser for hvor stor del av fondets portefølje som totalt kan lånes ut. Retningslinjene fra ESMA inneholder særlige regler som skal sikre andelseiernes interesser og som kommer til anvendelse dersom fondet, som følge av omfattende bruk av EPF-teknikker eller OTC-derivathandel, har mottatt sikkerheter tilsvarende 30 prosent eller mer av fondets verdi.

EØS-retten begrenser ikke kretsen for hvem som kan være motpart til UCITS-fond ved verdipapirutlån eller i en gjenkjøpsavtale. UCITS-direktivet inneholder heller ikke regler om hva som skal gjelde med hensyn til oppsigelse av slike avtaler. Direktivet forutsetter at andelseiere skal få innløst sine andeler. Kravene til fondets risikostyring omfatter også styring av motpartsrisiko og likviditetsrisiko ved verdipapirutlån og gjenkjøpsavtaler.»

I høringsnotatet punkt 4.6 fremgår følgende om EU-kommisjonens høring i 2012 vedrørende regulering av UCITS-fond:

«EU-Kommisjonen har gjennomført en høring som ble avsluttet i midten av oktober 2012 om en fremtidig regulering for UCITS-fond (IP/12/853). Ett av temaene i denne høringen har vært UCITS-fonds bruk av teknikker for effektivisering av porteføljeforvaltningen. Kommisjonen har uttalt at høringen bygger på og supplerer ESMA's retningslinjer om ETF'er og andre UCITS temaer. Høringen tar sikte på å klarlegge en del generelle problemstillinger ved bruk av teknikkene herunder hva som er gjeldende markedspraksis med hensyn til motparter, volumer og om det er alminnelig praksis å fastsette grenser for hvor stor andel av fondets eiendeler som kan benyttes for teknikkene. Videre legger høringen opp til å klarlegge hva som er gjeldende markedspraksis og hvorvidt man ser behov for å fastsette nærmere vilkår vedrørende sikkerhetsstillelse i sammenheng med teknikkene.»

Departementet viser til at UCITS V (direktiv 2014/91/EU) ble vedtatt i EU 23. juli 2014. UCITS V inneholder ikke regler om bruk av teknikker for effektiv porteføljeforvaltning. Det er heller ikke fastsatt noe annet EU-regelverk som er relevant for teknikker for porteføljeforvaltning basert på høringen fra EU-kommisjonen som omtalt i forrige avsnitt.

4.5 Høringsutkastet

Finanstilsynet mener det er lite hensiktsmessig å opprettholde særskilte norske regler om utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond. Finanstilsynet har foreslått å oppheve verdipapirfondloven § 6-11, som regulerer adgangen til å låne ut finansielle instrumenter fra verdipapirfond. Finanstilsynet har videre foreslått en endring i verdipapirfondloven § 6-10 annet ledd, slik at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet skal kunne stille fondets midler som sikkerhet for kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning. De norske reglene om utlån av finansielle instrumenter bør ifølge Finanstilsynet erstattes med nye regler om teknikk for effektiv porteføljeforvaltning i verdipapirfondforskriften, i samsvar med retningslinjer fra ESMA for ulikt nasjonalt regelverk.

Når det gjelder det nærmere innholdet i forskriftsutkastet, har Finanstilsynet blant annet foreslått regler om hvem som skal kunne være motparter i avtaler som inngås for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning, og regler som skal begrense risikoeksponeringen mot samme motpart.

Finanstilsynet har opplyst at utlånsvirksomheten fra norske verdipapirfond er liten, og at dette ifølge representanter fra næringen skyldes at gjeldende regler om utlån på noen sentrale områder ikke er tilpasset gjeldende praksis i utlånsmarkedene og det som følger av standardiserte utlånsavtaler. Finanstilsynet mener reglene bør endres, *«slik at utlån i praksis kan innebære en effektivisering av porteføljeforvaltningen i tråd med formålet for slike teknikker. Utlån av finansielle instrumenter vil kunne være positivt sett fra andelseiernes side fordi det kan bidra til å øke avkastningen. Utlån kan derfor være i andelseiernes interesser, forutsatt at utlånet organiseres på en betryggende måte og er i samsvar med fondets risikoprofil»*, jf. høringsnotat 2. september 2013 punkt 6.1. I høringsnotatet har Finanstilsynet videre uttalt:

«... Næringen viser til at utfordringen med gjeldende regelverk er kravet om at motparten ved utlån av finansielle instrumenter skal være et verdipapirforetak som skal ha oppgjørsansvar for utlånet uten mulighet for å benytte verdipapirene for egen regning. I tillegg fremheves fra aktørene at regelverket for utlån bygger på at det er en for liten andel av verdipapirfondets midler som kan lånes ut til ett og samme verdipapirforetak, og at utlån dermed ikke blir regningssvarende. De synspunkter og innspill som er fremholdt av bransjerepresentantene under utarbeidningen av endringsforslaget, er i hovedsak samsvarende med de synspunkter som ble påberopt i høringsrunden.

Det foreliggende forslag til endring av reglene for utlån, er ment å ivareta behovet for at norske verdipapirfond skal kunne låne ut finansielle instrumenter i samsvar med vanlig utlånspraksis. Finanstilsynet finner videre behov for å foreta tilpasninger i regelverket for å sikre at reglene for utlån er i samsvar med kravene i UCITS-regelverket, slik disse fortolkes av ESMA. Etter Finanstilsynets oppfatning gir ESMA's retningslinjer uttrykk for en hensiktsmessig risikobasert regulering av utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond. Et grunnleggende premiss for utarbeidelsen av forslaget er at nye regler ivaretar andelseiernes interesser på en god måte.

Gjeldende regelverk for utlån består av generelle bestemmelser for bruk av teknikker for effektiv porteføljeforvaltning i vpff. § 6-8, samt en særskilt bestemmelse for utlån i vpfl. § 6-11 og vpff. § 6-18. Finanstilsynet mener dette gir en noe uoversiktlig regulering. Finanstilsynet mener regelverket for utlån bør forankres i den generelle bestemmelsen om bruk av teknikker i § 6-8. Denne bestemmelsen bør reflektere at utlån og bruk av gjenkjøpsavtaler anses som teknikker for effektivisering av porteføljeforvaltning. Finanstilsynet mener det er hensiktsmessig at det i størst mulig grad gjelder like regler for utlån og gjenkjøpsavtaler, i likhet med EØS-regelverket. Etter det Finanstilsynet forstår har bruken av utlån og gjenkjøpsavtaler langt på vei samme formål og risikobilde. Finanstilsynet kan ikke se at det er hensyn som taler for en ulik regulering. Derfor foreslås at nye regler for bruk av teknikker også skal komme til anvendelse for gjenkjøpsavtaler.

Finanstilsynet har kommet til at de nye regler for utlån bør gjelde for både UCITS-fond og nasjonale fond, herunder spesialfond.»

4.6 Høringsinstansenes syn

Finans Norge støtter forslaget og mener det representerer en konstruktiv løsning på de praktiske og prinsipielle spørsmålene som utlån fra verdipapirfond reiser. *Finans Norge* har videre blant annet uttalt:

«Finansbransjen har lenge vært lite fornøyd med de norske reglene for utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond. Dels har det vært for trange rammer for slik utlånsvirksomhet. Dels har bransjen ment at reglene har vært lite hensiktsmessige. Det har heller ikke vært et regelverk som oppfyller internasjonale behov og standarder.

På denne bakgrunn vurderer *Finans Norge* det som meget positivt at myndighetene foreslår et nytt regime for regulering av denne aktiviteten – et regelverk som er tilpasset EØS-regler for såkalt effektiv porteføljeforvaltning (EPF-teknikk). Risikoen man tar ved utlån av instrumenter fra porteføljen behandles på samme måte som andre tilsvarende finansielle risikoer, sees i sammenheng med øvrig finansiell risiko og vurderes på et samlet grunnlag. Det er allerede i dag en bestemmelse i verdipa-

pirforskriften (op. cit., skal være verdipapirfondforskriften) som omhandler EPF-teknikker. Forslaget bygger på denne. Etter vårt skjønn er dette en meget konstruktiv lovgivningsteknikk.»

Norges Bank er positiv til forslaget og mener at det ivaretar andelseiernes interesser på en betryggende måte, samtidig som det gir mulighet for bedre avkastning på verdipapirfonds portefølje.

Statistisk sentralbyrå støtter de foreslåtte lovendringene. De mer utfyllende uttalelsene fra Statistisk sentralbyrå gjelder forslagene til endringer i verdipapirfondforskriften, og gjengis ikke her.

Verdipapirfondenes forening støtter forslaget og har uttalt:

«Helt siden det i 2003 ble åpnet for at verdipapirfond kan låne ut verdipapirer har regelverket hatt en utforming som blant annet har vært til hinder for at norske fondsforvaltningsselskaper har kunnet inngå standardiserte utlånsavtaler i det internasjonale markedet. De mange restriksjonene i det særnorske regelverket har medført at utlån så langt kun har blitt gjennomført i meget beskjeden grad, og da primært knyttet til utlån av norske aksjer via Oslo Clearing. Verdipapirfondenes forening har over mange år derfor anmodet norske myndigheter om å endre regelverket. Vi er tilfreds med at dette nå endelig blir gjort.

Etter vår oppfatning har Finanstilsynet utarbeidet et forslag som godt tilpasset bransjens behov og som representerer et langt mer hensiktsmessig regime for regulering av utlån. Vi mener det er en stor styrke at den særnorske reguleringen fjernes og i stedet bygger den på relevante EØS-regler for effektiv porteføljevaltning, herunder at risikoen ved utlån behandles på samme måte som andre tilsvarende risikoer og vurderes samlet. Det viktigste for oss er at med den foreslåtte nye reguleringen av utlån av verdipapirer, så vil også norske fondsforvaltningsselskaper framover kunne inngå standardiserte utlånsavtaler i det internasjonale markedet».

4.7 Departementets vurdering

Departementet deler Finanstilsynets vurdering av og begrunnelse for forslagene til lovendringer. Departementet foreslår imidlertid at det i tillegg til forslagene til lovendringer i høringsnotatet gis en ny forskriftshjemmel i verdipapirfondloven § 6-11, slik at departementet får en klar hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift om bruk av teknikker for porteføljevaltning.

Etter departementets vurdering vil de foreslåtte endringene gi forvalterne større frihet med hensyn til hvordan midlene skal forvaltes, samtidig som andelseiernes interesser ivaretas på en betryggende måte.

5 Endring i verdipapirfondlovens regler om plasseringsbegrensninger

5.1 Bakgrunn for lovforslaget

Verdipapirfondloven (lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond) inneholder krav som begrenser andelseiernes risiko for tap som følge av at fondet er u hensiktsmessig høyt eksponert mot én enkelt utsteder. I brev 3. september 2013 foreslo Verdipapirfondenes forening en ny bestemmelse i verdipapirfondloven, som åpner for at verdipapirfond kan kombinere enkelte plasseringer overfor samme utsteder innenfor 35 prosent av fondets eiendeler. Bakgrunnen for forslaget er at EØS-regler som tilsvare UCITS-direktivet (direktiv 2009/65/EF) art. 52(5) annet ledd, inneholder en bestemmelse som ikke er gjennomført i det norske regelverket. I samme brev ba Verdipapirfondenes forening også departementet om å foreslå endringer i reglene om forvalterregistrering av verdipapirfondsandeler i forskrift 21. desember 2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven (verdipapirfondforskriften).

I et nytt brev 13. januar 2014 ba Verdipapirfondenes forening departementet vurdere om EØS-forpliktelser tilsvarende UCITS-direktivet art. 45(1), som gjelder andelseierens adgang til gebyrfri innløsning ved fusjon av fond, er korrekt implementert i norsk rett.

Departementet ba i brev 4. februar 2014 Finanstilsynet vurdere behovet for lov- og forskriftsendringer på bakgrunn av henvendelsene fra Verdipapirfondenes forening.

Ved brev 8. april 2014 oversendte Finanstilsynet et høringsnotat datert samme dag. I høringsnotatet foreslo Finanstilsynet en ny bestemmelse i verdipapirfondloven § 6-7, slik at forvalteren på vegne av verdipapirfondet skal kunne kombinere ulike investeringsalternativer samtidig overfor samme utsteder innenfor 35 prosent av fondets eiendeler, forutsatt at de øvrige plasseringsbegrensningene i verdipapirfondloven og tilhørende forskrift overholdes. Høringsnotatet inneholdt også forslag til endringer i verdipapirfondforskriften om forvalterregistrering av verdipapirfondsandeler. Når det gjaldt forslaget fra Verdipapirfondenes forening om andelseiernes

adgang til gebyrfri innløsning ved fusjon av fond, jf. UCITS-direktivet art. 45(1), fremgår det i Finanstilsynets brev 8. april 2014 at Finanstilsynet ikke har funnet det nødvendig å foreslå regelendringer.

Ved brev 28. mai 2014 sendte departementet Finanstilsynets høringsnotat 8. april 2014 på høring. Høringsfristen var 1. september 2014. Høringsnotatet og høringsbrevet ble sendt følgende instanser:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 Nærings- og fiskeridepartementet
 Banklovkommisjonen
 Datatilsynet
 Finanstilsynet
 Folketrygdfondet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Konkurransetilsynet
 Norges Bank
 Norges Handelshøyskole
 Skattedirektoratet
 Statens Pensjonskasse
 Statistisk sentralbyrå
 Universitetet i Agder
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Oslo
 Universitetet i Tromsø

Den Norske Advokatforening
 Den Norske Aktuarforening
 Den norske Revisorforening
 Finans Norge
 Finansforbundet
 Finansieringsselskapenes Forening
 Handelshøyskolen BI
 Hovedorganisasjonen Virke
 Landsorganisasjonen i Norge
 Nasdaq OMX Oslo ASA
 Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
 Norges Interne Revisorers Forening (NIRF)
 Norges Juristforbund
 Norsk Kapitalforvalterforening

Norsk Venturekapitalforening
 Norske Finansanalytikerens Forening
 NOS Clearing ASA
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Oslo Børs
 Oslo Clearing ASA
 Pensjonskasseforeningen
 Sparebankforeningen i Norge
 Unio
 Verdipapirfondenes forening
 Verdipapirforetakenes Forbund
 Verdipapirsentralen

Den Norske Advokatforening, Finans Norge, Norske Finansanalytikerens Forening og Verdipapirfondenes forening har kommet med merknader til forslaget til endring i verdipapirfondloven. Statistisk sentralbyrå og Skattedirektoratet har kommet med merknader til forslaget til endringer i verdipapirfondforskriften om forvalterregistrering.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Handelshøyskolen BI og Justis- og beredskapsdepartementet har uttalt at de ikke har merknader til noen av forslagene i høringsnotatet.

5.2 Gjeldende rett

Verdipapirfondloven inneholder regler som begrenser hvor stor andel av et verdipapirfonds eiendeler som kan være plassert overfor samme utsteder. Utgangspunktet etter verdipapirfondloven § 6-6 annet ledd nr. 1 er at et verdipapirfonds plasseringer i finansielle instrumenter overfor samme utsteder ikke kan overstige fem prosent av fondets eiendeler. Etter verdipapirfondloven § 6-6 annet ledd nr. 2 kan et verdipapirfond likevel plassere opptil 10 prosent av fondets eiendeler i finansielle instrumenter overfor samme utsteder «*dersom den samlede verdi av slike plasseringer som nevnt i dette punkt ikke overstiger 40 prosent av fondets eiendeler*». Finanstilsynets høringsnotat 8. april 2014 punkt 2.2 inneholder en nærmere redegjørelse for gjeldende rett:

«Formålet med plasseringsbegrensningene i verdipapirfondloven (vpfl.) § 6-6 er at de finansielle instrumentene fondet eier, skal ha en sammensetning som gir en hensiktsmessig spredning av risikoen for tap på utstedere.

Paragraf 6-6 inneholder enkelte særskilte regler for hvor mye som kan plasseres i instrumenter utstedt av samme utsteder. Etter annet ledd nr. 3 kan plasseringer overfor samme

utsteder utgjøre 35 prosent dersom de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av en EØS-stat, offentlig myndighet, et tredjeland mv.

Etter annet ledd nr. 4 kan 25 prosent av et fonds eiendeler plasseres i obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av samme foretak. Bestemmelsen viderefører en tilsvarende bestemmelse i tidligere verdipapirfondlov av 1981. Plasseringsalternativet kom inn i verdipapirfondloven ved en lovendring i 2004 som åpnet for plasseringer i obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje. Dette ble ved lovendring 16. mars 2007 nr. 11 erstattet med regler om obligasjoner med fortrinnsrett som følge av endringer i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 underkapittel IV.

Plasseringer i verdipapirfondsandeler tilhørende ett verdipapirfond kan ifølge § 6-6 tredje ledd ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler, og etter fjerde ledd kan innskudd hos én kredittinstitusjon ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

I tillegg til plasseringsreglene i § 6-6 og § 6-7 fastsetter verdipapirfondforskriften § 6-14 grenser for risikoeksponeringen mot samme motpart ved plassering i unoterte derivater. Tillatt eksponering mot samme motpart er 10 prosent av fondets eiendeler når motparten er en kredittinstitusjon og 5 prosent mot andre motparter enn kredittinstitusjoner. Finanstilsynet har i høringsnotat av 2. september 2013 foreslått nye regler om utlån av finansielle instrumenter fra verdipapirfond og bruk av teknikker for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning (EPFteknikker). Det er i denne sammenheng bl.a. foreslått at motpartsrisiko ved bruk av EPFteknikker skal tas med i beregningen av grensene for motpartsrisiko ved unoterte derivater. Etter nevnte forslag vil bruken av EPF-teknikker få betydning for bestemmelsen i vpfl. § 6-7 første ledd ved at samlet motpartsrisiko fra unoterte derivater og EPF-teknikker, hensyntatt sikkerhetsstillelse, skal tas med i beregningen.

Etter gjeldende rett er utgangspunktet at de ulike investeringsalternativene i § 6-6 ikke kan anvendes samtidig overfor samme utsteder. Dette følger av lovens ordlyd og er også forutsatt i lovens forarbeider, jf. Prop. 149L (2010–2011) s. 177. Paragraf 6-7 første ledd inneholder likevel en kombinasjonsregel som åpner for å anvende enkelte av plasseringsreglene samtidig innenfor 20 prosent av fondets eiendeler overfor samme utsteder.

Hensynet bak reglene om plasseringsbegrensninger, som er å sikre at verdipapirfondet har en sammensetning av eiendeler som gir en hensiktsmessig spredning av risiko for tap, gjør seg også gjeldende innenfor et konsern. Paragraf 6-7 annet ledd fastsetter derfor at selskap innenfor samme konsern, anses for å være samme utsteder, for så vidt gjelder plasseringsgrensene i § 6-6 og § 6-7. Dette innebærer at når et verdipapirfond plasserer midler i konsernselskaper, skal plasseringsreglene anvendes på konsolidert basis.

Etter gjeldende rett vil et verdipapirfond kunne plassere inntil 25 prosent av fondets eiendeler i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utstedt av ett selskap. Dersom fondet i tillegg til plassering i OMF, har andre eksponeringer mot selskap i samme konsern i form av bankinnskudd eller motpartsrisiko som følge av unoterte derivater, vil § 6-7 første ledd innebære at OMF-plasseringer ikke kan utgjøre mer enn 10 prosent. Et verdipapirfond som har 10 prosent av midlene plassert i innskudd i bank, vil ikke kunne plassere mer enn 10 prosent i OMF utstedt av et selskap i samme konsern som banken. OMF-plasseringene må utgjøre mindre enn 10 prosent dersom bankinnskuddet og motpartsrisikoen i samme konsern utgjør mer enn 10 prosent. Dersom et verdipapirfond benytter lovens adgang til å plassere 25 prosent i OMF, vil fondet ikke i tillegg kunne ha innskudd i bank eller være eksponert for motpartsrisiko innenfor samme konsern.»

5.3 EØS-rett

I høringsnotat 8. april 2014 punkt 2.3 har Finanstilsynet redegjort slik for EØS-retten:

«Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet) kapittel VII inneholder plasseringsregler for UCITS-fond. Risikospredningsregler følger særlig av artikkel 52, 53, 54 og 55. Det blir ikke gitt noen fullstendig gjennomgang av disse bestemmelsene. Det er kun enkelte bestemmelser som vil bli omtalt.

Direktivet art. 52 inneholder ulike bestemmelser om hvor stor andel av et verdipapirfonds eiendeler som kan være plassert eller eksponert mot samme utsteder. Etter art. 52 (1) er hovedregelen en grense på 5 prosent av et fonds eiendeler mot samme utsteder når det gjelder omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter. Det er etter art. 52 (2)

første ledd adgang til å øke denne grensen til 10 prosent innenfor 40 prosent av fondets verdi. Videre kan det plasseres 20 prosent i innskudd hos én kredittinstitusjon. I art. 52 (1) annet ledd er det fastsatt grenser for motpartsrisiko ved plassering i unoterte derivater. Direktivet art. 52 (2) annet ledd fastsetter en øvre grense på 20 prosent av et verdipapirfonds eiendeler ved kombinasjon av ulike plasseringsalternativer overfor samme utsteder. De plasseringsalternativene det henvises til er:

- Investeringer i omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter
- Innskudd i kredittinstitusjon
- Motpartseksponering som følge av unoterte derivater

Etter art. 52(4) kan grensen på 5 prosent mot samme utsteder øke til maksimalt 25 prosent ved plasseringer i obligasjoner med fortrinnsrett.

Direktivet artikkel 52 (5) annet ledd lyder i engelsk tekst:

The limits provided for in paragraphs 1 to 4 shall not be combined, and thus investments in transferable securities or money market instruments issued by the same body or in deposits or derivative instruments made with this body carried out in accordance with paragraphs 1 to 4 shall not exceed in total 35 % of the assets of the UCITS.

Et verdipapirfonds plasseringer i omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter, innskudd i kredittinstitusjon eller eksponering for motpartsrisiko ved plassering i unoterte derivater, kan dermed ikke overstige 35 prosent av verdipapirfondets eiendeler.

Det er ikke et krav etter UCITS-direktivet at en slik regel gjennomføres i nasjonal rett, men direktivet åpner for at dette kan tillates.»

5.4 Høringsutkastet

Finanstilsynets forslag fremgår av høringsnotat 8. april 2014 punkt 2.4:

«Som nevnt i punkt 3 åpner UCITS-direktivet art. 52(5) for at ulike investeringsalternativ kan anvendes samtidig overfor samme utsteder innenfor 35 prosent av fondets eiendeler.

Verdipapirfondenes forening påpeker at det er uheldig at norske UCITS-fond ikke kan benytte seg av muligheten til å plassere 25 pro-

sent av fondets portefølje i OMF utstedt av selskap i samme konsern som fondets depotmottaker. Fra næringens side er det vist til at dette innebærer en konkurranseulempe for norske UCITS-fond som etter sine vedtekter skal plassere i obligasjoner med fortrinnsrett. Videre påpeker foreningen at den manglende gjennomføringen av direktivets kombinasjonsmulighet innenfor 35 prosent av fondets eiendeler kan virke konkurransevridende når det gjelder valg av depotmottaker som inngår i et konsern som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett.

I Norge er det selskaper med konsesjon som kredittforetak som kan utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er regulert i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) kapittel 2 del IV. Det er ca. 20 kredittforetak i Norge som har tillatelse til å utstede OMF. Blant de største OMF-foretakene er DNB Boligkreditt AS, SpareBank 1 Boligkreditt AS og Nordea Eiendoms-kreditt AS. Tilnærmet alle banker i Norge har tilgang til hel- eller deleide OMF-foretak.

Det er viktig å ivareta hensynet bak risikospredningsreglene slik at et verdipapirfond ikke får for stor risiko knyttet til én enkelt utsteder, herunder må samlet risiko innenfor et konsern ikke bli for høy. OMF'er som utstedes av kredittforetak er omfattet av regulering som skal begrense kredittrisikoen. Obligasjonseierne er sikret ved en sikkerhetsmasse som i hovedsak består av boliglån som ikke overstiger 60 prosent av verdien av den pantsatte boligen. Obligasjonseierne er gitt en fortrinnsrett til dekning i sikkerhetsmassen i tilfelle konkurs i kredittforetaket. Den lave kredittrisikoen knyttet til OMF er bakgrunnen for at verdipapirfond kan plassere 25 prosent av sine eiendeler i OMF utstedt av samme kredittforetak.

Finanstilsynet mener at en adgang til å kunne plassere inntil 25 prosent av fondets eiendeler i OMF, kombinert med for eksempel innskudd i bank i samme konsern, vil være forsvarlig. Forslaget gir, etter Finanstilsynets vurdering, en fortsatt god forbrukerbeskyttelse. Det vises til den relativt lave kredittrisikoen forbundet med OMF-plasseringer. Dessuten forutsetter den utvidete adgangen til å kombinere ulike investeringsalternativ til de enkelte risikospredningsregler må følges.

Finanstilsynet kan ikke se tungtveiende argumenter for at det skal være strengere regler i verdipapirfondloven enn det direktivet

legger opp til. Norske andelseiere vil uansett kunne bli tilbudt utenlandske UCITS-fond som benytter muligheten til å plassere i OMF med 25 prosent samtidig som fondet har innskudd i bank i samme konsern, eventuelt at fondet har innskudd i bank som også er OMF-utsteder. Både det svenske og danske regelverket har gjennomført den aktuelle direktivbestemmelsen, og dette kan tale for at det innføres en tilsvarende regel i Norge.

Blant depotmottakerne for norske fond, er det DNB Bank ASA som er depotmottaker for flest verdipapirfond. DNB Boligkreditt AS er blant de største OMF-foretakene i Norge.

Finanstilsynet legger til grunn at det er en kombinasjon av obligasjoner med fortrinnsrett og bankinnskudd innenfor 35 prosent av et verdipapirfonds eiendeler som i praksis er den mest aktuelle kombinasjonsmuligheten. Finanstilsynet foreslår likevel at lovteksten, i tråd med direktivet, utformes slik at kombinasjonsmuligheten gjelder generelt. Det vises til forslaget til ny bestemmelse i vpfl. § 6-7 annet ledd nytt tredje punktum.»

5.5 Høringsinstansenes syn

Advokatforeningen er positiv til forslaget og mener det vil bidra til at reglene i verdipapirfondloven i større grad samsvarer med utviklingen i EU og EØS.

Finans Norge støtter forslaget, og har uttalt at det bidrar til at regelverket og konkurransevilkårene blir mest mulig like i hele EØS-området. Forslaget vil særlig ha betydning for et verdipapirfonds plasseringer i obligasjoner med fortrinnsrett kombinert med annen eksponering innenfor et konsern.

Norske Finansanalytikerforening er positiv til forslaget og har uttalt:

«Forslaget om endring i verdipapirfondloven vil medføre at verdipapirfond kan øke sin eksponering mot én utsteder til 35 % av fondets eiendeler slik UCITS-direktivet gir åpning for. Denne endringen øker verdipapirfondenes generelle variasjonsmuligheter til sammensetning av investeringsalternativer innenfor én utsteder, og NFF mener endringen er hensiktsmessig. Rammene for innskudd og motpartsrisiko endres ikke. Obligasjoner med fortrinnsrett har relativt lav kredittrisiko, og på det grunnlag mener NFF at rammeøkningen fortsatt sikrer tilstrekkelig risikospredning og dermed forbrukerbeskyttelse.

Når det gjelder forslaget til ny lovtekst, vil NFF bemerke at den er krevende for ikke-profesjonelle personer å sette seg inn i og forstå. Det vil være en fordel om forslaget til den nye lovteksten kan forenkles, forutsatt at den presise betydningen av innholdet forblir slik departementet har foreslått.»

Verdipapirfondenes forening støtter forslaget, og har vist til at det er i tråd med det foreningen har bedt om.

5.6 Departementets vurdering

Departementet er enig i Finanstilsynets forslag om og begrunnelse for å ta inn en bestemmelse i verdipapirfondloven om at verdipapirfond innenfor 35 prosent av fondets eiendeler kan kombinere plasseringer i finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirfondloven § 6-6 annet ledd, innskudd i kredittinstitusjon som nevnt i verdipapirfondloven § 6-6

fjerde ledd og motpartsrisiko ved unoterte derivater etter regler i verdipapirfondforskriften overfor samme utsteder. Den nye bestemmelsen som nå foreslås, vil gjøre det mulig for fondene å kombinere investeringer i obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av foretak i samme konsern som banken fondet har bankinnskudd i. I likhet med Finanstilsynet legger departementet til grunn at forslaget ikke bidrar til uforsvarlig risikospredning, slik at hensynet til forbrukerbeskyttelse ivaretas. Forslaget vil gjennomføre EØS-regler som tilsvarer UCITS-direktivet art. 52(5) annet ledd.

I høringsnotatet var den nye bestemmelsen foreslått som et nytt tredje punktum i verdipapirfondloven § 6-7 annet ledd. § 6-7 annet ledd regulerer imidlertid konsernforhold, og den nye bestemmelsen er etter sin ordlyd generell, selv om den sannsynligvis vil få størst praktisk betydning når det gjelder kombinasjon av plasseringer i ulike foretak innen samme konsern. Departementet foreslår at den nye bestemmelsen gis som et nytt femte ledd i verdipapirfondloven § 6-7.

6 Endringer i finanstilsynslovens regler om utlikning av utgifter på tilsynsobjektene

6.1 Bakgrunn

Etter finanstilsynsloven § 9 skal utgiftene ved Finanstilsynet utliknes på de institusjoner som er under tilsyn i budsjettåret. Gjennom utlikningen fordeles utgiftene på de ulike gruppene av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet. Forslag til utlikning sendes på høring til næringsorganisasjonene og fremlegges deretter for Finansdepartementet for godkjenning. Finanstilsynet oversendte 12. november 2013 utkast til endringer i finanstilsynsloven § 9 og tilhørende høringsnotat. Finanstilsynet utkast innebærer mindre skjønnsutøvelse og større grad av lov- og forskriftsregulering enn gjeldende regler legger opp til. Finanstilsynet har også laget utkast til utfyllende forskriftsbestemmelser, inntatt i det samme høringsnotatet.

6.2 Høring

Finansdepartementet sendte Finanstilsynets høringsnotat 12. november 2013 på høring 10. september 2014, med frist for høringsmerknader 10. desember 2014.

Høringsnotatet ble sendt følgende instanser:

Alle departementene
Finanstilsynet
Lotteri- og stiftelsestilsynet
NOS Clearing ASA
Oslo Børs
Oslo Clearing ASA
Verdipapirsentralen
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Eiendomsmeglerforetakenes Forening
Finans Norge
Finansieringsselskapenes Forening
Havtrygd Gjensidig Forsikring
Nasdaq OMX Oslo ASA
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Interne Revisorers Forening (NIRF)
Norges Kommunerevisorforbund
Norges Takseringsforbund

Norsk Kapitalforvalterforening
Norske Finansanalytikerens Forening
Norske Forsikringsmegleres Forening
Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
Pensjonskasseforeningen
Sparebankforeningen i Norge
Sparebankstiftelsene
The Nordic Association of Marine Insurers
(Cefor)
Verdipapirfondenes forening
Verdipapirforetakenes Forbund

Følgende høringsinstanser har hatt merknader til høringen:

Oslo Børs VPS Holding ASA
Den norske Revisorforening
Finans Norge
Verdipapirforetakenes Forbund

Følgende høringsinstanser har opplyst at de ikke har merknader:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kunnskapsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Utenriksdepartementet
Den norske Revisorforening
Finans Norge
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Takseringsforbund
Verdipapirforetakenes Forbund

6.3 Gjeldende rett

Det følger av finanstilsynsloven § 9 første ledd at utgiftene ved Finanstilsynet skal utliknes på de som er «under tilsyn i budsjettåret». Utgiftene fordeles på de ulike grupper av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet. Fordelingen av utgiftene skjer på grunnlag av ukeverks- og regnskapsrapporter for Finanstilsynets virksomhet i budsjettåret. Utgangspunktet er at institusjoner som

er under tilsyn ved utgangen av budsjettåret, utliknes for tilsynets utgifter basert på beregningsgrunnlaget. Bestemmelsen gir i dag føringer om hvordan utgiftene skal fordeles innen den enkelte gruppe av institusjoner under tilsyn. For noen grupper institusjoner fordeles utgiftene etter beregningsprosedyrer som følger av bestemmelsen, mens for andre grupper skjer fordelingen etter en skjønnsmessig vurdering.

Etter loven skal utlikningen utføres av Finanstilsynet, men godkjennes av Finansdepartementet. For alle grupper kan departementet fastsette et minste og et høyeste beløp som kan utliknes på den enkelte institusjon. I praksis har «regler» eller føringer om fordeling innen de grupper der fordelingen ikke fremgår av loven, blitt gitt gjennom den årlige godkjenningen.

Bestemmelsen regulerer ikke eksplisitt hvordan Finanstilsynets utgifter skal fordeles på norske filialer av EØS-foretak, men siden 2004 har utgiftene også blitt fordelt på foretak som inngår i denne gruppen, og tilsynet har tatt utgangspunkt i ulike beregningsgrunnlag for de ulike typer foretak som inngår i gruppen. Finansdepartementet har fastsatt et høyeste beløp som kan utliknes på enheter innen denne gruppen.

6.4 Høringsutkastet

Finanstilsynet foreslår å forenkle prosessen rundt den årlige utlikningen med større grad av lov- og forskriftsregulering. Forslaget innebærer til dels en omstrukturering av finanstilsynsloven § 9, bl.a. ved at departementet i forskrift gis hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om utlikningen. Finanstilsynet viser i høringsutkastet blant annet til at:

«En større grad av regulering av prinsippene for utlikning, kan bidra til større grad av forutberegnelighet for tilsynsgruppene. For å bidra til åpenhet rundt utlikningen, mener Finanstilsynet at forslag til årlig utlikning fortsatt bør sendes på høring til næringsorganisasjonene. Selv om Finanstilsynets skjønn vil bli begrenset med nye forskriftsbestemmelser, vil høringsinstansene kunne ha synspunkter på fordelingen av ukeverk på ulike grupper, omfanget av regelverksarbeid og tilsyn mv. Det må også bes om høringsinstansenes syn på Finanstilsynets forslag til minste og høyeste beløp som skal utliknes på de enkelte institusjoner. Finanstilsynet mener mer utførlige forskriftsregler om utlikningen vil gjøre den

årlige godkjenningen fra Finansdepartementet overflødig.»

Godkjenning/høring

Finanstilsynet foreslår å oppheve bestemmelsen om at utlikningen av tilsynets utgifter krever departementets godkjenning (jf. finanstilsynsloven § 9 annet ledd siste punktum). Finanstilsynet mener imidlertid at det bør fastsettes utfyllende forskriftsregler om hvordan utlikningen skal gjennomføres, og foreslår at departementet gis hjemmel til å fastsette slike nærmere regler, jf. utkast til § 9 niende ledd nr. 1 – 4 i finanstilsynsloven.

Norske institusjoner

For norske institusjoner foreslår Finanstilsynet en videreføring av det grunnleggende utgangspunktet om fordeling av avgifter på tilsynsgrupper på bakgrunn av tilsynets ressursbruk på den enkelte tilsynsgruppen i budsjettåret, jf. finanstilsynsloven § 9 første ledd første og annet punktum. Finanstilsynet anser det hensiktsmessig at hovedprinsippet om fordeling mellom tilsynsgrupper beholdes i loven. Finanstilsynet har i høringsnotatet vurdert om mer konkrete hovedprinsipper om fordeling innen tilsynsgruppene også bør fremgå av loven, men kommet til at det bør gis hjemmel for å regulere dette i forskrift. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn en forskriftshjemmel i utkastet til § 9 niende ledd nr. 1 som gir departementet adgang til å fastsette nærmere regler om fordeling innen den enkelte tilsynsgruppen, jf. utkastet til § 9 niende ledd. Finanstilsynet viser til at dette åpner for at de fordelingsnøkklene som i dag følger av praksis, kan fastsettes i forskrift.

Tilsynet med infrastruktur

Arbeid med tilsyn med infrastrukturforetak i verdipapirmarkedet skiller seg fra Finanstilsynets øvrige tilsynsvirksomhet. Infrastrukturforetak omfatter oppgjørssentraler, verdipapirregistre og regulerte markeder. Det er få institusjoner i hver av disse gruppene, og etter Finanstilsynets syn bør kostnader til tilsyn og forvaltning fortsatt utliknes på gruppene, jf. utkast til § 9 første ledd. Finanstilsynet viser til at regelverksutvikling og internasjonalt arbeid på infrastrukturområdet er relevant for andre enn infrastrukturforetakene. Finanstilsynet mener på denne bakgrunn at kostnader forbundet med disse aktivitetene bør utliknes på de samme institusjonene som dekker utgifter til markedstilsyn (infrastrukturforetakene,

utstederne, verdipapirforetak, forvaltningsselskap, forsikringsselskaper og finansinstitusjoner), jf. utkast til § 9 fjerde ledd.

Finanstilsynet foreslår at fordelingen på institusjonene skjer etter størrelsen på beløpene etter fordelingen etter § 9 første ledd (fordeling av utgifter på grupper av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet), og at fordelingen på utstederne skjer etter størrelsen på beløpene etter fordeling etter utgiftsfordelingen som følger av utkast til § 9 femte og sjette ledd. Det vises til forslaget til finanstilsynsloven § 9 fjerde ledd.

Institusjoner under tilsyn i budsjettåret

Etter Finanstilsynets syn bør tilsynets utgifter utliknes på de foretak som er under tilsyn per 31. desember i budsjettåret, noe som innebærer at foretak som avvikles eller mister konsesjonen i budsjettåret, ikke vil bidra til å dekke utgiftene. Finanstilsynet foreslår ikke regler om dette i loven, men en forskriftshjemmel som gir departementet adgang til å fastsette regler om dette, jf. utkastet til § 9 niende ledd nr. 2 i finanstilsynsloven.

Finanstilsynet foreslår videre å oppheve regelen i finanstilsynsloven § 9 annet ledd om at for foretak der beregningsgrunnlaget er knyttet til forvaltningskapital, skal forvaltningskapitalen på det tidspunktet foretaket kommer under tilsyn, legges til grunn for utlikningen.

Gebyr for behandling av konsesjonssøknader

Det er ikke tradisjon for at Finanstilsynet tar gebyr for behandling av konsesjonssøknader eller i andre forvaltningssaker, utover ved prospektkontroll. Finanstilsynet viser til at blant annet den svenske Finansinspektionen tar gebyrer for behandling av konsesjonssøknader. Etter Finanstilsynets syn er det ikke grunn til å vurdere tilsvarende gebyrlegging generelt i Norge. Finanstilsynet mener imidlertid det vil være hensiktsmessig og nødvendig å kunne finansiere deler av tilsynets oppgaver med gebyrer for tilsynet med betalingsforetak og e-pengeforetak. Finanstilsynet opplyser at det meste av arbeidet med denne gruppen av foretak har vært knyttet til behandlinger av søknader om tillatelse, og at et større antall søknader blir avslått for denne gruppen. Finanstilsynet opplyser at i 2011 ble 22 av 24 søknader avslått. Finanstilsynet opplyser også at det ikke har vært mulig å utlikne kostnadene ved søknadsbehandlingen på de foretakene som er gitt konsesjon. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn en hjemmel for departementet til i forskrift å fastsette

regler om gebyr for behandling av konsesjonssøknader. Det vises til forslaget til finanstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 3.

Tilsyn med institusjonene – minimums- og maksimumsbeløp

Finanstilsynet foreslår at den gjeldende bestemmelsen i finanstilsynsloven § 9 annet ledd første punktum om at departementet kan fastsette minimums- og maksimumsbeløp oppheves, og foreslår en ny hjemmel for departementet til å gi nærmere regler om fastsettelse av minste og høyeste beløp som kan utliknes på den enkelte institusjon. Det vises til forslag til endring i finanstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 4.

Norske filialer av EØS-foretak

Gjennom innarbeidet praksis er det satt en øvre grense for beløp som kan utliknes på filialer i Norge av foretak i andre EØS-stater. Denne grensen har begrenset de største filialenes betalinger. Finanstilsynet mener derfor det er behov for å endre ordningen med fastsettelse av et høyeste beløp. Finanstilsynet foreslår en forskriftshjemmel om at departementet kan fastsette årlig minimums- og maksimumsbeløp som kan utliknes på den enkelte institusjon. Av høringsnotatet fremgår det at Finanstilsynet legger til grunn at det med hjemmel i denne bestemmelsen kan fastsettes minste og høyeste beløp for den enkelte filial, tilsvarende som for norske institusjoner. Det vises til forslag til endring i finanstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 4.

Tilsynet med verdipapirmarkedet

Etter Finanstilsynets syn bør finanstilsynsloven § 9 endres slik at det fremgår av bestemmelsen at også kostnadene ved markedstilsynet utliknes på utstederne. I dag utliknes ikke disse utgiftene på utstederne, da disse ikke anses som foretak «under tilsyn», jf. finanstilsynsloven § 9 første ledd. Finanstilsynet viser til at utstederne har en direkte interesse i at markedsovervåkingen holder et høyt nivå for å bidra til et velfungerende verdipapirmarked. Flere av oppgavene som utføres som ledd i markedsovervåkingen, har en direkte side mot utstederne. Dette gjelder for eksempel kontroll med listeføringsplikten, undersøkelsesplikten samt melde- og flaggeplikten.

Finanstilsynet foreslår ikke endringer i den øvrige fordelingen av kostnader knyttet til tilsynet med verdipapirmarkedet, utover at heller ikke

betalingsforetak og e-pengeforetak bør belastes disse kostnadene. Finanstilsynet viser til at disse foretakene har, i likhet med for eksempel eiendomsmeglere og regnskapsførere, ingen direkte interesse i verdipapirmarkedet. Det vises til forslaget til endring av finanstilsynsloven § 9 tredje ledd.

6.5 Høringsinstansenes syn

Den norske Revisorforening (Revisorforeningen) viser til at det er foreslått at departementet ikke lenger skal godkjenne den årlige utlikningen, og har ikke merknader til dette. Revisorforeningen understreker at det bør være fullt ut mulig å opprettholde et forsvarlig tilsyn med revisorer og revisjonsselskaper med en mer begrenset ressursbruk enn i dag. Revisorforeningen fremhever i den forbindelse at det er nødvendig at Finanstilsynet får rammer som gir incentiver til effektivisering.

Finans Norge støtter en forenkling av prosessen for utlikning av tilsynsutgiftene og forslag til endring av finanstilsynsloven § 9, men mener at minste og høyeste beløp bør fastsettes innen hver gruppe. Finans Norge er kritisk til Finanstilsynets vekst de senere år, og mener at tilsynets utfordringer burde vært løst ved omprioriteringer og effektivisering av ressurser. Finans Norge påpeker videre at banker som også er verdipapirforetak, betaler avgift for soliditetstilsyn to ganger. Etter Finans Norges oppfatning bør disse bankene betale avgift som verdipapirforetak på lik linje med filialer av utenlandske verdipapirforetak. Finans Norge begrunner dette med at soliditetshensyn allerede er ivaretatt under banktilsynet.

Finans Norge uttrykker skepsis til praktisering av eget maksimumsbeløp for filialer av utenlandske institusjoner. Finans Norge viser til at det er stor forskjell på størrelse mellom de enkelte tilsynsgrupper, og antar at innføring av maksimalsatser og minimumssatser er ment å gjenspeile at kostnadene ved de minste institusjonene krever en minstesats fra tilsynet og tilsvarende for maksimumssatsene. Finans Norge bemerker imidlertid at det kan være store forskjeller innen den enkelte gruppe.

Oslo Børs VPS Holding ASA (heretter Oslo Børs) ber i sitt høringsbrev om en avklaring på om verdipapiroppgjørssystemer etter betalingsystemloven § 1-2 etter Finanstilsynets forslag skal anses som en del av infrastrukturen i verdipapirmarkedet, eller om utgifter til tilsyn med denne virksomheten skal anses som en del av utgiftene

ved tilsynet med overholdelsen av lov 17. november 1999 nr. 95 om betalingssystemer.

Verdipapirforetakenes Forbund (VPFF) viser til Finanstilsynets regelverksarbeid og implementering av EU-regelverk. Det vises til at ressursbruken til Finanstilsynet er forventet å øke. Etter VPFF sitt syn er det urimelig at bransjen belastes for betydelige utgifter i denne sammenheng, i og med at dette er en forvaltningsoppgave som er underlagt Finansdepartementet, og som derfor burde vært finansiert over statsbudsjettet. Finans Norge understreker også at Finanstilsynets regelverksarbeid på vegne av departementet bør belastes statsbudsjettet.

VPFF er opptatt av at utlikningen på den enkelte filial av EØS-foretak gjenspeiler faktisk ressursbruk over tid. VPFF understreker at utlikningen for filialer kun bør omfatte det lovpålagte tilsynet, slik at filialer ikke blir utliknet kostnader for verdipapirforetak som helhet, og som for eksempel gjelder tilsyn med organisering og soliditet, som er hjemstatens ansvar. VPFF viser videre til at filialene må betale tilsynsavgift i hjemlandet sitt, og mener filialene ikke må dobbeltbelastes. Endelig påpeker VPFF at filialene må ha maksimums- og minimumsbeløp i likhet med norske institusjoner. Finans Norge mener også at det bør presiseres at i likhet med gjeldende § 9 bør maksimums- og minimumsbeløp fastsettes innen hver gruppe.

VPFF er enig i at utstederne skal utliknes for kostnader med markedstilsynet da utstederne har en direkte interesse i at markedsovervåkingen holder et høyt nivå. VPFF viser videre til at flere av oppgavene som Finanstilsynet utfører som ledd i markedsovervåkingen, er rettet mot utstederne. Videre er VPFF i likhet med Finans Norge av den oppfatning at Finanstilsynet bør vurdere gebyr for behandling av konsesjonssøknader for nyopprettede institusjoner selv om Finanstilsynet ikke har sett grunn til å se nærmere på dette.

6.6 Departementets vurdering

Departementet er i det vesentlige enig i Finanstilsynets forslag om endring av finanstilsynsloven § 9.

Finansdepartementet mener det er hensiktsmessig at prosedyren for utlikning av tilsynets utgifter forenkles og gjøres mer forutberegnelig for tilsynsobjektene. Departementet viser til at en del av tilsynsobjektene, bl.a. representert ved Finans Norge, i noen år har hatt merknader til fordelingsnøkklene i utlikningen. De endringene som her foreslås, vil etter departementets vurdering

imøtekomme noen av de innvendingene som har vært reist.

Departementet er enig med Finanstilsynet i at en større grad av lov- og forskriftsfesting av utlikningen kan tilsi at det ikke er nødvendig med en årlig godkjenning fra Finansdepartementets side. Etter departementets vurdering fremstår det derfor som fornuftig, ressursbesparende og uten vesentlig risiko for at departementet mister et sentralt styringsverktøy, å oppheve gjeldende ordning med departementets godkjenning. I tråd med Finanstilsynets utkast foreslår departementet at finansstilsynsloven § 9 endres slik at utlikningen av tilsynets utgifter ikke lenger krever departementets godkjenning.

Departementet legger ikke opp til å innføre endringer hva gjelder utlikning av utgifter for Finanstilsynets regelverksarbeid. Etter departementets vurdering er det effektivt at en underliggende etat gjør en del forberedende arbeid, og derav lovarbeid, for departementet. Det er også viktig at Finanstilsynet til enhver tid besitter nødvendige ressurser for å kunne håndtere alle sine oppgaver. Det lovforberedende arbeidet utgjør sammen med tilsyns- og forvaltningsarbeidet en helhet som bidrar til et faglig sterkt finansstilsyn med nødvendig inngående kunnskap om både markeder og regelverk.

Oslo Børs ber om en avklaring på om verdipapiroppgjørssystemer etter betalingssystemloven § 1-2 skal anses som en del av infrastrukturen i verdipapirmarkedet, eller om utgifter til tilsyn med denne virksomheten skal anses som en del av utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av betalingssystemloven. Det følger av betalingssystemloven § 1-2 at «Som verdipapiroppgjørssystem regnes systemer basert på felles regler for avregning, oppgjør eller overføring av finansielle instrumenter». Verdipapirsystemene har en sentral rolle ved avregning, oppgjør og overføring av finansielle instrumenter, og etter departementets syn omfattes denne typen systemer av forslag til finansstilsynsloven § 9 fjerde ledd, om infrastruktur.

Finans Norge har påpekt at banker som er verdipapirforetak, bør betale tilsynsavgift som verdipapirforetak på linje med utenlandske foretak. Finans Norge mener at soliditetshensynet for norske banker med konsesjon som verdipapirforetak allerede er ivaretatt under bankstilsynet, og at de derfor burde belastes som filialene. Departementet viser til at avgiften for den enkelte tilsynsgruppe gjenspeiler omfanget av tilsynsarbeidet og kostnader knyttet til gruppen. Ettersom det for banker med konsesjon som verdipapirforetak utøves tilsyn rettet mot denne typen virksomhet

er det etter departementets vurdering ikke grunnlag for å endre utlikningen på dette punkt. Hva gjelder filialer av utenlandske foretak viser departementet til at disse også belastes tilsynsavgift i hjemstaten. Departementet viser videre til at selv om filialer er forpliktet til å betale tilsynsavgift i hjemlandet, er filialene også underlagt tilsyn i Norge. På lik linje med norske foretak må filialene belastes for Finanstilsynets ressursbruk i den forbindelse.

Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurdering om at utgiftene forbundet med det generelle arbeidet med infrastrukturen i verdipapirmarkedet skal utliknes på både institusjonene og utstederne. Det vises til forslag til endring av finansstilsynsloven § 9 fjerde ledd.

Departementet slutter seg til Finanstilsynet når det foreslår å oppheve regelen i finansstilsynsloven § 9 annet ledd om at for foretak der beregningsgrunnlaget er knyttet til forvaltningskapital, skal forvaltningskapitalen på det tidspunktet foretaket kommer under tilsyn, legges til grunn for utlikningen. Departementet slutter seg til videre til at departementet i forskrift bør gis hjemmel til å fastsette nærmere regler for beregningsgrunnlaget for fordeling av utgifter innen de ulike gruppene av institusjoner, herunder tidspunktet for fastsettelse av beregningsgrunnlaget, jf. forslag til endring av finansstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 1.

Departementet er enig med Finanstilsynet i at det bør gis nærmere regler om hvilke institusjoner som skal anses for å være under tilsyn i budsjettåret. Det vises til forslag til endring av finansstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 2.

Etter departementets syn vil innføring av gebyrer ved behandling av konsesjonssøknader være en prinsipiell endring av dagens system. Ettersom dagens utlikningsordning i hovedsak fungerer tilfredsstillende, ser ikke departementet grunn til å innføre slike gebyrer på generelt grunnlag. Per i dag mottar ikke Finanstilsynet og departementet en større mengde søknader som ikke blir godkjent. Antall mottatte konsesjonssøknader varierer imidlertid fra år til år, og på enkelte områder mottas det i perioder mange søknader. Selv om terskelen for å søke å etablere konsesjonsbelagt virksomhet trolig vil bli høyere dersom det innføres gebyrer, mener departementet at det bør åpnes for at det i forskrift kan fastsettes regler om gebyr for behandling av konsesjonssøknader, dersom det skulle vise seg å være nødvendig. Det vises til forslag til endring i finansstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 3.

Departementet viser til at det er langvarig praksis for at det fastsettes maksimums- og mini-

mumsbeløp for hva hver enkelt institusjon innen hver tilsynsgruppe skal betale i tilsynsavgift. Departementet slutter seg til Finanstilsynets forslag om en hjemmel for departementet til å fastsette nærmere regler om fastsettelse av minste og høyeste beløp som kan utliknes på den enkelte institusjon. Se forslag til endring i finanstilsynsloven § 9 niende ledd nr. 4.

Finanstilsynet foreslår at tilsynets utgifter til klagenemnd etter revisorloven § 9-2a tredje ledd også skal utliknes på regnskapsførere. Etter den gjeldende bestemmelsen er det kun revisorer og revisjonsselskaper som skal dekke utgiftene til klagenemnden. Departementet slutter seg til Finanstilsynets forslag om at tilsynets utgifter til

klagenemnd etter revisorloven § 9-2a tredje ledd også skal utliknes på regnskapsførere. Det vises til forslag til endring i finanstilsynsloven § 9 syvende ledd. Finanstilsynet har også foreslått at revisorloven § 9-2a tredje ledd første punktum og regnskapsførerloven § 9 tredje ledd første punktum endres ved at henvisningen til at utgifter til klagenemnden for revisor- og regnskapsfører-saker utliknes etter finanstilsynsloven § 9 slettes fordi den er overflødig. Dette vil følge av finanstilsynsloven § 9. Departementet slutter seg til dette, og viser til forslag til endring i hhv. revisorloven § 9-2-a tredje ledd første punktum og regnskapsførerloven § 9 tredje ledd første punktum.

7 Lovfesting av lenke til nettbasert prisportal

7.1 Bakgrunn for lovforslaget

Finansportalen er en tjeneste fra Forbrukerrådet. Forbrukerrådet er statlig finansiert, og har vedtekter fastsatt ved kgl.res. 5. april 2002 (endret senest ved kgl.res. 5. november 2011). De overordnede målene for Finansportalen (finansportalen.no) er å gi forbrukerne makt og mulighet til å ta gode valg i markedet for finansielle tjenester. Finansportalen gir informasjon til forbrukerne og bidrar til at forbrukermarkedet for finansielle tjenester fungerer bedre gjennom oppdatert og stadig ny informasjon på nye felter. Finansportalen ble startet i januar 2008, og inneholder informasjon om spareprodukter, lån og forsikring. Daglig oppdatert prisinformasjon på portalen gjør det enklere for forbrukere å orientere seg. For å øke mobiliteten blant bankkunder ble et særskilt verktøy for bankbytte lansert på Finansportalen i 2009.

I Meld. St. 21 (2013–2014) Finansmarknadsmeldinga 2013, som ble fremmet 25. april 2014, ble det uttalt at Finansdepartementet vil «vurdere korleis ein kan sikre at finansinstitusjonar lenker til Finansportalen på sine heimesider på internett. Ein slik lenke vil gjere det enklare for kunden å samanlikne prisar og vilkår.» På bakgrunn av initiativet oppfordret Finans Norge sine medlemmer i brev 29. april 2014 til å lenke til Finansportalen fra bankenes hjemmesider. Departementets undersøkelser tyder imidlertid på at oppfordringen ikke fullt ut er blitt fulgt opp av finansforetakene på en hensiktsmessig måte. Enkelte foretak har ikke lenket til Finansportalen. De foretakene som har lenket, har gjort det gjort på ulikt vis. Enkelte foretak har ført opp lenken på forsiden, slik hensikten var, mens andre foretak har lenker på bakenforliggende sider som kan være lite synlige for kundene. Konkurransetilsynet skriver i rapporten «Konkurransen i boliglånsmarkedet», publisert 24. mars 2015, at Finansportalen bør gjøres mer synlig for øke kjennskapen til portalen, og øke antallet brukere.

Forslaget har ikke vært på høring, fordi det anses åpenbart unødvendig, jf. utredningsinstruksen pkt. 5.4. Finansdepartementet viser for øvrig til at tiltaket er varslet for Stortinget i Meld. St. 21

(2013–2014) Finansmarknadsmeldinga 2013 og Meld. St. 22 (2014–2015) Finansmarknadsmeldinga 2014, i tillegg til at det har vært en åpen prosess om tiltaket i etterkant av dette bl.a gjennom åpen høring i Stortinget. Ved utarbeidelsen av en eventuell forskrift med nærmere regler vil det gjennomføres høring på vanlige måte.

7.2 Gjeldende rett

Dagens regelverk inneholder ingen hjemler for å pålegge finansforetak å lenke til Finansportalen eller tilsvarende prisportaler på sine hjemmesider.

7.3 Departementets vurdering

Departementet mener det er viktig med tiltak som kan styrke konkurransen i finansmarkedet og bedre forbrukernes tilgang til oppdatert prisinformasjon. Departementet mener at dersom finansforetak som tilbyr produkter som det informeres om på Finansportalen, har lenker til portalen på sine hjemmesider, vil lenkene gjøre det enklere for forbrukere å sammenlikne priser og vilkår hos ulike foretak. Enkel tilgjengelig informasjon om tilbud fra ulike foretak vil redusere søkekostnadene for forbruker, og på en bedre måte legge til rette for konkurranse mellom foretak som tilbyr tjenester som Finansportalen informerer om.

Departementet mener at det er behov for tiltak som kan bidra til at informasjon til forbrukerne om tilbud fra ulike tilbydere av finansielle produkter. Lenker fra finansforetakenes hjemmesider til nettbasert prisportal, som Finansportalen, er et egnet tiltak, og bør gjennomføres av alle finansforetak som selger tjenester som det informeres om på Finansportalen, uavhengig om finansforetakene er medlemmer av Finans Norge eller ikke. Lenkene bør framstå som standardisert for brukerne, på en god måte, og ikke svekkes over tid. I Finansmarknadsmeldinga 2014 (Meld. St. 22 (2014–2015)), som ble lagt fram 10. april 2015, uttaler departementet i boks 3.12 side 58 følgende: «Finansdepartementet tek sikte på å fremje forslag

til Stortinget i vår om ein lovheimel i finansforetakslova som gjev Finansdepartementet høve til å fastsetje forskrift med krav om lenke til Finansportalen. Det vil seinare verte fastsett forskrift.»

Finansportalen står i en særstilling fordi den er nøytral og finansiert ved statlige midler. Det er imidlertid opprettet flere nettsteder som kan gjøre det enklere for kundene å orientere seg i tilbud fra

ulike finansinstitusjoner, bl.a. penger.no og Norsk Familieøkonomi. Finansdepartementet fremmer, i tråd med det som er nevnt ovenfor, i denne lovproposisjonen forslag om å ta inn en lovhjemmel i (den nye) finansforetaksloven § 16–10 som gir adgang til å fastsette i forskrift plikt for finansforetak om å lenke til prisopplysninger i nettbaserte prisportaler, som Finansportalen.

8 Endringer i finansforetaksloven kapittel 21

8.1 Bakgrunn for lovforslaget

Lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner (banksikringsloven) utgjør det offentligrettslige rammeverket for håndtering av betalings- og soliditetsproblemer i finansinstitusjoner. Banksikringslovens regler er nå innarbeidet i lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) av 10. april 2015 nr. 17. Finansforetaksloven trer i kraft 1. januar 2016, og banksikringsloven oppheves fra samme tidspunkt.

Banksikringsloven kap. 4 om offentlig administrasjon av finansinstitusjoner er videreført i finansforetaksloven kap. 21, med enkelte endringer. Blant annet er pensjonsforetak, dvs. pensjonskasser og innskuddspensjonsforetak, ikke omfattet av gjeldende regler i banksikringsloven kap. 4, men vil bli omfattet av virkeområdet for finansforetaksloven kap. 21.

I banksikringsloven § 4-3, som er videreført i finansforetaksloven § 21-9, heter det at Finanstilsynet skal gi melding etter annet ledd til Norges Bank m.fl. dersom det må antas at et foretak ikke er i stand til å oppfylle gjeldende kapitaldekningskrav i samsvar med pålegg fra Finanstilsynet. Også i finansforetaksloven § 21-11 første ledd, som er en videreføring av banksikringsloven § 4-5, er begrepene «kapitaldekningskravene» og «kapitaldekning» benyttet. I dag er både banker, forsikringsselskaper og pensjonsforetak underlagt kapitaldekningskrav. Dette endres når ny finansforetakslov trer i kraft 1. januar 2016. Etter de nye kapitalreglene for forsikrings- og pensjonsforetak i finansforetaksloven, vil forsikrings- og pensjonsforetak ikke lenger være underlagt kapitaldekningsregelverket som det i §§ 21-9 første ledd bokstav b) og 21-11 første ledd refereres til.

Finansforetakslovens regler om kapitalkrav for forsikringsselskaper gjennomfører hovedreglene i Solvens II-direktivet. Det gjeldende kravet til at forsikringsselskaper parallelt skal oppfylle et kapitaldekningskrav og et solvensmarginkrav, vil bli erstattet av et krav til ansvarlig kapital som minst skal dekke et solvenskapitalkrav og et

minstekapitalkrav, jf. finansforetaksloven § 14-9. For pensjonskasser, som ikke er omfattet av Solvens II-regelverket, videreføres gjeldende solvensmarginkrav, mens kapitaldekningskravet oppheves også for pensjonskassene, jf. § 14-16 første ledd. Det er fortsatt usikkert når et nytt europeisk solvensregelverk for pensjonskasser er på plass. Inntil videre har Finanstilsynet pålagt pensjonskassene rapportering av stresstester, som ikke er et bindende kapitalkrav, men et verktøy for å beregne potensielle tap på en måte som er sammenlignbar med Solvens II. Finanstilsynet har vist til at dersom prosessen med nytt europeisk regelverk for pensjonskassene trekker ut i tid, kan det være aktuelt å la stresstesten danne grunnlag for et bindende kapitalkrav for pensjonskassene. I Prop. 125 L (2013–2014) Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) sluttet departementet seg til dette, og uttalte at det på sikt bør innføres bindende kapitalkrav for pensjonskassene som sikrer mest mulig like rammebetingelser mellom livsforsikringsselskapene og pensjonskassene, se kap. 6.8.6. Hjemmelen for å fastsette at kapitalkravene som gjelder for forsikringsselskaper, også skal gjelde helt eller delvis for pensjonskasser er gitt i finansforetaksloven § 14-16 annet ledd. For innskuddspensjonsforetak innføres et eget krav til ansvarlig kapital, jf. § 14-16 tredje ledd.

I brev 23. januar 2015 til Finanstilsynet ba Finansdepartementet om at Finanstilsynet utarbeidet utkast til endring av finansforetaksloven § 21-9 første ledd bokstav b) og § 21-11 første ledd, slik at begrepene som viser til kapitalkravene, blir dekkende for alle finansforetak (inkludert forsikrings- og pensjonsforetak) som omfattes av kapitlet.

8.2 Finanstilsynets utkast

Finanstilsynet har i brev 27. februar 2015 til Finansdepartementet utarbeidet utkast til endring av de aktuelle bestemmelsene i finansforetaksloven kapittel 21. Finanstilsynet viser til at tilsynet har lagt til grunn at begrepsbruken i bank-

sikringsloven, som videreføres i finansforetaksloven, også dekker de soliditets- og sikkerhetskrav som gjelder for forsikringsselskaper mv. Finanstilsynet er likevel enig i at det er hensiktsmessig med en klargjøring av begrepsbruken før ny lovs ikrafttredelse.

Finanstilsynet har ved vurderingen av hvilket begrep som best kan erstatte begrepet kapitaldekningskrav, blant annet sett hen til begrepene *kapitalkrav* og *ansvarlig kapital*. Etter Finanstilsynets vurdering er begrepet *kapitalkrav* mest dekkende, men det sier bare noe om hvor mye kapital et gitt foretak skal ha, og ikke noe om kvaliteten på kapitalen som skal dekke dette kravet. Begrepet *ansvarlig kapital* vil definere både hvor mye kapital et gitt foretak skal ha og kvaliteten på kapitalen som skal dekke kravet. Det vises til finansforetaksloven § 14-1 som fastsetter minstekrav til ansvarlig kapital for banker mv., og § 14-9 som fastsetter minstekravet for forsikringsforetak. For pensjonskasser benyttes ikke begrepet ansvarlig kapital i § 14-16 første ledd, men «kapital som er tilstrekkelig til å dekke solvensmarginkravet». I bestemmelsens annet ledd er det forskriftshjemler som gir departementet anledning til å fastsette at blant annet § 14-9 helt eller delvis skal legges til grunn, og i den sammenheng benyttes begrepet ansvarlig kapital. Etter Finanstilsynets vurdering vil begrepet *ansvarlig kapital* derfor være dekkende for alle finansforetak som omfattes av kapittel 21.

Begrepet *ansvarlig kapital* brukes også i finansforetakslovens bestemmelser om tilsynsmessig oppfølging mv. i § 14-6 og 14-13. Finanstilsynet har ved vurderingen av begrepsbruk i tilknytning til kapitalkravene i ny lovs kapittel 21 kommet til at begrepet *ansvarlig kapital* gir best sammenheng med øvrig begrepsbruk i loven, og begrepet vil være dekkende for alle finansforetak som omfattes av kapitlet.

Finanstilsynet viser til at begrepet «kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav» er benyttet i finansforetaksloven § 17-13 om samarbeidende grupper, og i § 18-2 om konsolidering. Finanstilsynet foreslår at begrepet «kapitaldekningskrav» i disse bestemmelsene erstattes med «kapitalkrav».

8.3 Departementets vurdering

Departementet viser til at reglene i banksikringsloven kap. 4, som videreføres i finansforetaksloven kap. 21, bl.a. angir vilkårene for at det kan åpnes offentlig administrasjon i et finansforetak. Det er derfor viktig at det ikke oppstår tvil om hvordan reglene skal forstås. Når gjeldende krav til kapitaldekning oppheves for forsikringsselskaper og pensjonsforetak, er det etter departementets vurdering lite hensiktsmessig at loven angir manglende oppfyllelse av kapitaldekningskravet som et (alternativt) vilkår for å sette finansforetak under offentlig administrasjon. Departementet er enig med Finanstilsynet i at bestemmelsen uansett måtte tolkes slik at det også dekker de soliditets- og sikkerhetskrav som gjelder for forsikringsselskaper og pensjonsforetak, men mener det er mest hensiktsmessig å bruke et begrep som er dekkende for alle finansforetak som er omfattet av reglene.

Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurdering av at begrepet «ansvarlig kapital» bør benyttes i stedet for «kapitaldekningskrav» i finansforetaksloven kapittel 21. Etter finansforetaksloven vil både banker og forsikringsselskaper, samt innskuddspensjonsforetak, være underlagt krav til ansvarlig kapital, selv om innholdet i kravene vil være ulikt. For pensjonskasser benyttes ikke begrepet ansvarlig kapital i angivelsen av kapitalkravet i finansforetaksloven § 14-16 første ledd, men «kapital som er tilstrekkelig til å dekke solvensmarginkravet». Begrepet ansvarlig kapital benyttes imidlertid i bestemmelsens annet ledd. I tillegg kan departementet med hjemmel i bestemmelsens første ledd gi nærmere regler bl.a. om den kapital som kan dekke solvensmarginkravet. Departementet er derfor enig med Finanstilsynet i at begrepet ansvarlig kapital vil være dekkende for alle finansforetak som omfattes av kapittel 21 i finansforetaksloven. Forslaget til endring av finansforetaksloven § 21-9 første ledd og § 21-11 første ledd, samt § 17-13 og § 18-2, har ikke vært på høring. Dette har ikke vært ansett nødvendig ettersom forslaget bare er en oppdatering av begrepsbruken knyttet til kapitalkravene som følge av innføringen av nye regler om kapitalkrav for forsikrings- og pensjonsforetak.

Det vises til forslaget til endring av finansforetaksloven §§ 17-13 annet ledd, 18-2 første og tredje ledd, 21-9 første ledd og 21-11 første ledd.

9 Gjennomføring i norsk rett av forordning 248/2014 (grensekryssende betalinger i euro)

9.1 Bakgrunn for lovforslaget

EUs forordning nr. 260/2012 om tekniske krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro ble tatt inn i EØS-avtalen 3. mai 2013 og er tatt inn i norsk rett ved henvisning i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 9 tredje ledd, jf. Prop. 87 L (2013–2014) pkt. 4.

Ved EUs Europaparlaments- og rådsforordning nr. 248/2014 av 26. februar 2014 ble frister satt i forordning 260/2012 endret.

EØS-komiteen vedtok 12. desember 2014 å innlemme Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 248/2014 av 26. februar 2014 i EØS-avtalen slik at de samme fristendringene skal gjelde i de tre EFTA-/EØS-landene. Stortinget sluttet seg til dette, jf. vedtak i Stortinget på bakgrunn av Prop. 100 S (2014–2015).

Gjennomføring av forordningen i norsk rett krever lovendring. Forslaget har ikke vært på høring da høring vurderes som åpenbart unødvendig, jf. utredningsinstruksen pkt. 5.4.

9.2 Gjeldende rett

Hovedformålet med forordning (EU) nr. 260/2012 er å gå over fra nasjonale systemer for kredittoverføringer og direkte debiteringer til harmoniserte SEPA kredittoverføringer («SEPA credit transfer») og direkte debiteringer («SEPA direct debit»). SEPA står for Single Euro Payments Area. Begrepene «kredittoverføringer» og «direkte debiteringer» er definert i forordning (EU) 260/2012 art. 2. Forordningen skal sørge for at betalinger i euro kan gjøres på tvers av landegrensene under de samme forutsetninger i hele EU/EØS.

Forordningen art. 6 setter bankenes frist til overgang til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro til 1. februar 2014, med enkelte senere frister i overgangsbestemmelser i forordningen art. 16. Medlemsstatene skal etter art. 11 ha sanksjonshjemler for brudd på forordningens bestemmelser innen 1. februar 2013, jf. endelig frist for gjennomføring i art. 6.

9.3 Nærmere om forordningens innhold

Forordning (EU) 248/2014 endrer fristene for overgang til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro og innføring av sanksjoner i forordning 260/2012. Etter den nye forordningen kan betalingstjenestetilbydere fortsette å gjennomføre betalingstransaksjoner i euro i andre format enn dem som følger av forordningen frem til 1. august 2014. Forordningens regler om sanksjoner etter art. 11 jf. art. 6 forskyves tilsvarende til 2. august 2014.

9.4 Departementets vurdering

Forordning (EU) 248/2014 i EØS-avtalen endrer som nevnt ovenfor enkelte frister i forordningen om tekniske krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro, som allerede er gjennomført i norsk rett. Etter departementets vurdering bør disse endringene reflekteres i i norsk rett. Departementet foreslår derfor at rettsakten tas inn ved en ny henvisning i finansavtaleloven § 9 tredje ledd. Forordning (EU) 248/2014 medfølger som uttrykt vedlegg.

10 Diverse opprettinger og endringer

10.1 Oppretting i tinglysingsloven § 12 b

Ved lov 13. desember 2013 nr. 131 om endring i rettsgebyrloven, kraftledningsregisterloven og tinglysingsloven ble reglene om gebyr for tinglysing, registrering og anmerking i grunnboken flyttet fra rettsgebyrloven (lov 17. desember 1982 nr. 86) kapittel 6 til tinglysingsloven (lov 7. juni 1935 nr. 2) ny § 12 b. Rettsgebyrloven § 2 tredje ledd annet punktum inneholdt før lovendringen en slik bestemmelse: «*Ved tinglysing av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salg av fast eiendom er meglerforetak som bistår avtalepartene med oppgaver som nevnt i lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling § 3-9 første ledd nr. 1, 2 eller 4, også ansvarlig for gebyret uavhengig av om meglerforetaket har begjært forretningen.*» Bestemmelsen ble flyttet over til tinglysingsloven § 12 b tredje ledd annet punktum ved endringslov 13. desember 2013 nr. 131. Lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling ble imidlertid opphevet da gjeldende eiendomsmeglingslov 29. juni 2007 nr. 73 trådte i kraft. Det dreier seg således om en inkurie når det i tinglysingsloven § 12 b er vist til eiendomsmeglingsloven 1989 § 3-9 første ledd nr. 1, 2 eller 4. Det skulle i stedet ha vært vist til eiendomsmeglingsloven 29. juni 2007 nr. 73 § 6-9 første ledd nr. 1, 2 og 4. Departementet foreslår at henvisningen i tinglysingsloven § 12 b tredje ledd annet punktum rettes opp. Endringen innebærer kun oppretting av en inkurie og medfører ingen realitetsendring.

Departementet foreslår videre at «meglerforetak» endres til «oppdragstakere» i tinglysingsloven § 12 b tredje ledd annet punktum, slik at terminologien blir i samsvar med eiendomsmeglingsloven. «Oppdragstaker» er definert i eiendomsmeglingsloven § 6-1 første ledd, og begrepet må forstås på samme måte i tinglysingsloven § 12 b. Dette medfører ingen realitetsendring.

10.2 Oppheving av gjenværende bestemmelser i eiendomsmeglingsloven 1938

I eiendomsmeglingsloven 1989 (lov 16. juni 1989 nr. 53) § 5-5 første ledd nr. 1 fremgikk det at eiendomsmeglingsloven 1938 oppheves fra den tid eiendomsmeglingsloven 1989 tok til å gjelde. Ved forskrift 20. mars 1990 nr. 176 ble det fastsatt at eiendomsmeglingsloven 1989 skulle tre i kraft 1. april 1990. Videre inneholdt forskriften slik bestemmelse: «*Fra 1. april 1990 oppheves lov 24. juni 1938 nr. 13 med unntak av §§ 7-9, om sikkerhetsstillelse.*» Formell opphevelse av eiendomsmeglingsloven 1938 § 7 til § 9 har heller ikke skjedd senere. Gjeldende regler om sikkerhetsstillelse fremgår nå av eiendomsmeglingsloven 29. juni 2007 nr. 73 § 2-7 og forskrift 23. november 2007 nr. 1318 om eiendomsmegling § 2-2 flg. Eiendomsmeglingsloven 1938 § 7, § 8 og § 9 er imidlertid fortsatt gjeldende, selv om reglene i 1938-loven om sikkerhetsstillelse ikke lenger har noen aktualitet. Departementet foreslår at eiendomsmeglingsloven 1938 formelt oppheves. Dette vil ta bort eventuelle uklarheter, og medfører ingen realitetsendringer.

10.3 Oppretting i revisorloven

Ved lov 19. juni 2009 nr. 60 om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet), jf. Ot.prp. nr. 78 (2008–2009), ble revisorloven § 5-7 om særlige krav ved revisjon av konsernregnskaper tilføyd. Ved en inkurie ble ordet «uført» anvendt i bestemmelsens tredje ledd første punktum, i stedet for ordet «utført». Departementet foreslår at dette rettes opp.

10.4 Oppretting i eiendomsmeglingsloven

I eiendomsmeglingsloven (lov 29. juni 2007 nr. 73) § 2-8 første ledd fjerde punktum er det vist til definisjonen av «nærstående» i verdipapirhandeloven

19. juni 1997 nr. 79. Sistnevnte lov er imidlertid opphevet og erstattet av verdipapirhandeloven 29. juni 2007 nr. 75. Definisjonen av nærstående fremgår nå av verdipapirhandeloven 2007 § 2-5. Departementet foreslår at henvisningen i eiendomsmeglingsloven § 2-8 første ledd fjerde punktum endres, slik at det vises til definisjonen av nærstående i gjeldende verdipapirhandelov § 2-5. Dette dreier seg kun om oppretting av en inkurie og medfører ingen realitetsendring.

Eiendomsmeglingsloven (lov 29. juni 2007 nr. 73) § 6-9 annet ledd lyder:

«Oppdragstakere som bistår med oppgaver som nevnt i første ledd nr. 1, 2 eller 4 er etter lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift, lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag og lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr, ansvarlig for at avgifter, gebyrer og renter knyttet til tinglysing av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salget, blir betalt.»

Ved lov 13. desember 2013 nr. 131 om endring i rettsgebyrloven, kraftledningsregisterloven og tinglysingsloven ble reglene om gebyr for tinglysing, registrering og anmerking i grunnboken flyttet fra rettsgebyrloven (lov 17. desember 1982 nr. 86) kapittel 6 til tinglysingsloven (lov 7. juni 1935 nr. 2) ny § 12 b, uten at henvisningen i eiendomsmeglingsloven § 6-9 annet ledd ble oppdatert. Dette skyldes en inkurie, og departementet foreslår at eiendomsmeglingsloven § 6-9 annet ledd endres, slik at det henvises til tinglysingsloven i stedet for til rettsgebyrloven. Dette medfører ingen realitetsendring.

10.5 Oppretting i verdipapirfondloven

I verdipapirfondloven (lov 25. november 2011 nr. 44) § 1-2 første ledd nr. 9 underpunkt nr. 2, som inneholder en definisjon av «nærstående», er det vist til «*mindreårige barn som nevnt i bokstav a*». Bestemmelsen inneholder imidlertid ingen bokstav a, og det skulle i stedet ha vært vist til underpunkt 1. Departementet foreslår at dette rettes opp. Dette dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring.

10.6 Oppretting i foretakspensjonsloven

Ved en inkurie er henvisningen til lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak

og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) angitt med korttittelen «forsikringsloven» i lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) §§ 2-2 annet ledd første punktum, 3-4 annet ledd og 8-7. Departementet foreslår at korttittelen «forsikringsloven» erstattes med «forsikringsvirksomhetsloven» i de nevnte bestemmelsene.

Det foreslås også å presisere i foretakspensjonsloven § 2-1 tredje ledd første punktum at uførepensjon kan tegnes etter tjenstepensjonsloven, i og med at reglene om uførepensjon i foretakspensjonsloven §§ 6-1 til 6-5 er vedtatt opphevet.

10.7 Oppretting i lov om individuell pensjonsordning

Ved en inkurie er henvisning til lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) angitt med korttittelen «forsikringsloven» i lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning §§ 1-5, 4-1 første ledd annet punktum og 4-4 første punktum. Departementet foreslår at korttittelen «forsikringsloven» erstattes med «forsikringsvirksomhetsloven» i de nevnte bestemmelsene. Videre foreslås det å oppdatere henvisningene til de relevante kapitlene i forsikringsvirksomhetslovens i tråd med forsikringsvirksomhetsloven slik den vil være etter ikrafttredelsen av lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern.

10.8 Oppretting i finansforetaksloven mv.

Lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) ble vedtatt av Stortinget 7. april 2015, etter forslag fra departementet i Prop. 125 L (2013–2014). Loven trer i kraft 1. januar 2016. Departementet har i perioden etter at proposisjonen ble fremmet for Stortinget blitt oppmerksom på enkelte inkurier i lovforslaget, som departementet her foreslår å rette opp. I tillegg foreslår departementet enkelte tilpasninger i loven til den nye straffeloven 2005 som trer i kraft 1. oktober 2015.

Det har ikke vært ansett nødvendig å sende forslagene til oppretting av inkurier i finansforetaksloven på høring.

Det vises til nærmere omtale av de enkelte inkuriene i merknadene til de aktuelle bestemmelsene.

10.9 Oppretting i tjenstepensjonsloven

I det nylig vedtatte kapittel 8 i tjenstepensjonsloven er det behov for enkelte mindre presiseringer. Dette gjelder § 8-7 annet ledd første punktum, hvor lovteksten er noe upresist utformet. Departementet foreslår å presisere at det er den samlede uførepensjonen fra foretakets pensjonsordning og eventuelle andre pensjonsordninger, som skal legges til grunn ved anvendelsen av taket for samlede utbetalinger som bestemmelsen fastsetter. Videre foreslår departementet at det i § 8-11 tredje ledd første punktum presiseres at det er avkastningen tilført pensjonsbeviset etter § 8-10 første ledd første punktum som skal legges til grunn, dvs. slik at begrensningen (regulering i samsvar med endringen i G) i § 8-10 første ledd annet punktum, ikke kommer til anvendelse. Dette er en følge av at fra 1. januar 2016 vil forsikringsvirksomhetsloven § 3-16 også omfatte pensjonsbevis, og hele avkastningsoverskuddet skal benyttes til regulering av uførepensjon.

10.10 Oppretting i forsikringsvirksomhetsloven

Samtidig med at lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) ble vedtatt av Stortinget 7. april 2015, ble det også vedtatt en rekke endringer i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) for å oppdatere loven i tråd med den nye finansforetaksloven. De vedtatte endringene i forsikringsvirksomhetsloven trer i kraft 1. januar 2016 samtidig med ny finansforetaklov.

I forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-8, 3-20 og 4-11, slik bestemmelsene vil lyde etter ikrafttredelsen 1. januar 2016, er begrepet «bufferfond» feilaktig brukt om den bufferavsetning som er regulert i kapittel 6 i forskrift til forsikringsvirksomhetsloven, og som er aktuell for foretakspensjonsordninger med flerårig avkastningsgaranti. Riktig betegnelse skal være «bufferavsetning». Departementet foreslår derfor at begrepet «bufferfond» endres til «bufferavsetning» i forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-8, 3-20 og 4-11.

11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til regulering av fastsettelse av referanserenter vil på nåværende tidspunkt i praksis omfatte ett rammeverk — Nibor. Forslaget innebærer at et offentligrettslig rammeverk for referanserenter vil sikre et klart rettslig grunnlag for offentlig inngripen dersom dagens praktisering ikke fungerer tilfredsstillende. Det legges til grunn at forslaget, gitt at det ikke etableres flere referanserenter, ikke vil medføre vesentlig økt ressursbehov hos Finanstilsynet.

Forslaget til endring i verdipapirhandelloven om hjemmel til å fastlegge utfyllende tekniske regler om tillegg til prospekt i forskrift, forventes ikke å ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning for det offentlige eller de prospektpliktige.

Endringen i verdipapirfondloven § 6-7, som åpner for at verdipapirfond kan anvende ulike investeringsalternativer samtidig overfor samme utsteder innenfor 35 prosent av fondets eiendeler, gjør det mulig for UCITS-fond etablert i Norge å kombinere investeringer i obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av selskap i samme konsern som fondets depotmottaker. Obligasjoner med fortrinnsrett anses å ha relativt lav kredittrisiko, slik at endringen vil gi fondene noe mer fleksibilitet, uten at det åpner for høy kredittrisiko. Endringene

i § 6-10 og § 6-11 om utlån av finansielle instrumenter og sikkerhetsstillelse legger til rette for at utlånsvirksomheten fra norske verdipapirfond kan økes, noe som igjen kan øke fondenes avkastning. Endringene får ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Forslaget om endring av finanstilsynsloven § 9 om utlikningen av Finanstilsynets utgifter forventes å ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser for myndighetene. Behovet for å bruke ressurser hos myndighetene til å forvalte den endrede bestemmelsen i finanstilsynsloven vil være svært begrenset. Departementet viser til at forslaget vil kreve noe ressursbruk i forbindelse med utarbeidelse av ev. utfyllende forskriftsbestemmelser. Lovforslaget legger opp til et enklere regelverk, som vil kunne legge til rette for en enklere forvaltning. Endringen vil medføre større forutberegnelighet hva gjelder utlikning av tilsynsutgifter for institusjonene under tilsyn.

Opprettingen av inkurier i tinglysningsloven, eiendomsmeglingsloven, finansforetaksloven, forsikringsvirksomhetsloven, foretakspensjonsloven, tjenestepensjonsloven, verdipapirhandelloven og lov om individuell pensjonsordning har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

12 Merknader til de enkelte bestemmelsene

12.1 Til lov om referanserenter

Til § 1 Lovens formål og virkeområde

Bestemmelsen er ny sammenlignet med Finanstilsynets utkast. Finanstilsynet la opp til at nye lovregler om fastsettelse av referanserenter kunne tas inn i finansieringsvirksomhetsloven. Etter Stortingets vedtak av lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) skal imidlertid finansieringsvirksomhetsloven oppheves. Etter departementets vurdering vil det være mest hensiktsmessig å ta inn nye lovbestemmelser om fastsettelse av referanserenter i en egen ny lov, fremfor i den nye finansforetaksloven.

Første ledd angir at formålet med loven er å bidra til at allment brukte referanserenter fastsettes på en forsvarlig og pålitelig måte, slik at det legges til rette for velfungerende markeder og finansiell stabilitet. Finansiell stabilitet er definert i finansforetaksloven § 1-1.

Annet ledd første punktum fastsetter at loven gjelder for virksomhet i Norge, med mindre noe annet er bestemt. Annet punktum fastsetter at loven ikke skal gjelde for Norges Banks virksomhet. I den grad Norges Bank fastsetter referanserenter som faller inn under den nye lovens definisjon, vil hensynene som ligger til grunn for den nye loven være ivaretatt gjennom sentralbankloven med tilhørende regelverk.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen i kapittel 2.6 ovenfor.

Til § 2 Definisjoner

Bestemmelsen er ny sammenlignet med Finanstilsynets utkast.

Første ledd angir tre vilkår som alle må være oppfylt for at en rente skal anses som en allment brukt referanserente for lovens formål. Etter bokstav a må renten fastsettes jevnlig på grunnlag av markedspriser eller anslag på priser fremskaffet av finansforetak. Sistnevnte vil bl.a. omfatte renteanslagene som utarbeides og leveres av panelbankene i dagens norske Nibor-fastsettelse. Etter

bokstav b må renten gjøres offentlig tilgjengelig. Etter bokstav c må renten brukes for å bestemme betalinger i eller verdien av finansielle instrumenter eller finansielle avtaler.

Annet ledd definerer administrator av fastsettelse av allment brukte referanserenter som den som forestår fastsettelse av en allment brukt referanserente.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen i kapittel 2.6 ovenfor.

Til § 3 Tillatelse til å fastsette allment brukte referanserenter

Bestemmelsen svarer i hovedsak til Finanstilsynets utkast til finansieringsvirksomhetsloven ny § 4d-1 første ledd. Bestemmelsen oppstiller krav om at fastsettelse av allment brukte referanserenter skal organiseres forsvarlig, og at administratoren og organiseringen av fastsettelse av allment brukte referanserenter skal godkjennes av Finansdepartementet.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen i kapittel 2.6 ovenfor.

Til § 4 Forskriftshjemler

Bestemmelsen gir Finansdepartementet hjemmel til å i forskrift fastsette unntak fra loven og nærmere regler om virksomhet som er regulert i loven. Bestemmelsen er basert på Finanstilsynets utkast til finansieringsvirksomhetsloven ny § 4d-1 tredje ledd, men rekkevidden av hjemlene er presisert sammenlignet med Finanstilsynets utkast. Etter bokstav a kan departementet fastsette nærmere regler om hvilke renter som skal anses som allment brukte referanserenter i henhold til loven § 2 første ledd. Etter bokstav b kan det fastsettes krav til organisering og interne rutiner for styring, overvåking, kontroll, dokumentasjon og klageprosess hos administratoren, mens bokstav c hjemler krav til administratorens innhenting og bruk av grunnlagsdata og beregning, fastsettelse og offentliggjøring av referanserenter. Departementet kan etter bokstav d fastsette krav til organisering og interne rutiner for

styring, overvåking, kontroll og dokumentasjon av bidrag til fastsettelse av referanserenter fra foretak under tilsyn fra Finanstilsynet. Nærmere regler om krav til organisering og interne rutiner vil bl.a. kunne omfatte krav til rutiner for håndtering av interessekonflikter hos finansforetak som leverer bidrag til fastsettelse av referanserenter. Departementets hjemmel for å fastsette utfyllende regler er ikke begrenset til de forhold som er nevnt i bokstav a til d. Departementets hjemmel er utformet slik at den kan benyttes til å gi utfyllende nasjonale krav i tråd med lovreglene og for å gjennomføre eventuelle fremtidige forpliktelser som følge av EU/EØS-regler på dette området.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen i kapittel 2.6 ovenfor.

Til § 5 Tilsyn og sanksjoner

Første ledd svarer i hovedsak til Finanstilsynets utkast til finansieringsvirksomhetsloven ny § 4d-1 annet ledd. Bestemmelsen angir at Finanstilsynet skal føre tilsyn med fastsettelse av allment brukte referanserenter.

Annet ledd angir at dersom Finanstilsynet finner at fastsettelsen ikke organiseres eller innrettes i samsvar med godkjennelse eller bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov, kan Finanstilsynet etter bestemmelsen gi pålegg som er nødvendige for å rette på forholdet. Det vises til nærmere omtale av paragrafen i kapittel 2.6 ovenfor.

Det presiseres videre at pålegg om mulkt etter *tredje ledd* er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven § 7-2 første ledd bokstav b.

Til § 6 Straff

Paragrafen er utformet slik at den rammer enhver som forsettlig eller uaktsomt bryter loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven. Foretak vil også kunne straffes for overtredelser, jf. straffeloven 1902 § 48 a.

12.2 Til endringen i tinglysingsloven

Til § 12b

Endringen i *tredje ledd annet punktum* dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.1.

12.3 Til endringene i eiendoms- meglingsloven 1938

Departementet foreslår at eiendomsmevlingsloven 1938 formelt oppheves. Gjenstående bestemmelser har ikke lenger noen aktualitet og opphevelsen av reglene innebærer derfor ingen realitetsendringer. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.2.

12.4 Til endringene i finanstilsynsloven

Til § 6

Henvisningen til straffeloven 1902 §§ 147 a og 147 b endres til straffeloven 2005 kapittel 18. Bakgrunnen for endringen er at straffeloven 2005 trer i kraft 1. oktober 2015. Endringene i lovforslaget relaterer seg til slik bestemmelsen vil lyde etter ikrafttreddelsen av finansforetaksloven, jf. § 23-3, 1. januar 2016.

Til § 9

Bestemmelsen er nærmere omtalt ovenfor i kapittel 6.

Bestemmelsen viderefører hovedprinsippene for utlikning av Finanstilsynets utgifter om at Finanstilsynets utgifter skal utliknes på de institusjoner som etter § 1 er under tilsyn, og at utgiftene skal fordeles på institusjonene etter omfanget av tilsynsarbeidet, jf. *første ledd*.

Annet ledd viderefører gjeldende bestemmelse om fordeling av utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av bestemmelsene i betalingssystemloven.

Tredje ledd regulerer fordeling av utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av de alminnelige bestemmelsene om verdipapirhandel og innebærer at også utstedere av omsettelige verdipapirer omfattes.

Fjerde ledd er nytt, og regulerer utlikning av utgiftene forbundet med det generelle arbeidet knyttet til infrastrukturen i verdipapirmarkedet og innebærer at oppgjørssentraler, verdipapirregistre og regulerte markeder og utstedere av omsettelige verdipapirer vil omfattes av utlikningen.

Femte og sjette ledd er en videreføring av gjeldende bestemmelse om at utgifter til kontroll etter verdipapirhandelloven § 15-1 tredje ledd og utgifter til klagenemnd etter verdipapirhandelloven, samt Finanstilsynets utgifter til kontroll med prospekter etter verdipapirhandelloven skal utliknes på utstedere av omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat.

Syvende ledd innebærer at utgiftene til klagenemd etter revisorloven og regnskapsførerloven skal fordeles på regnskapsførere i tillegg til revisorer og revisjonsselskaper. Det presiseres at overskudd på utlikningen av regnskapsførere skal komme til fradrag ved utlikningen av revisorene, ettersom mange revisorer også har tillatelse til å drive virksomhet som autorisert regnskapsfører.

Åttende ledd viderefører bestemmelsen om at Finanstilsynets utgifter til håndheving av lov om obligatorisk tjenstepensjon utliknes på institusjoner som kan tilby obligatoriske tjenstepensjonsordninger.

Niende ledd åpner for at departementet kan fastsette nærmere regler om utlikningen i forskrift. Departementet kan fastsette nærmere regler om beregningsgrunnlaget for fordeling av utgiftene innen de ulike grupper av institusjoner, jf. *nr. 1*. Videre kan departementet fastsette nærmere regler om hvilke institusjoner som skal anses for å være under tilsyn i budsjettåret, jf. *nr. 2*, og om plikt til å betale gebyr for Finanstilsynets konsesjonsbehandling, jf. *nr. 3*. Med hjemmel i *nr. 4* kan departementet gi regler om fastsettelse av høyeste og laveste beløp som kan utliknes på hver enkelt institusjon. Det presiseres at departementets kompetanse til å fastsette kriterier for fastsettelse av laveste og høyeste beløp i utlikningen gjelder både for norske foretak og filialer av EØS-foretak.

Tiende og ellefte ledd viderefører gjeldende bestemmelser om at utliknet bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg, og at Finanstilsynets utgifter med registreringspliktige foretak etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond skal utliknes på slike registrerte foretak.

Til § 10

Bestemmelsen endres ved at ordene «eller medvirker til dette» slettes fra bestemmelsen. Bakgrunnen for endringen er at medvirkningstillegget blir overflødig når straffeloven 2005 trer i kraft 1. oktober. Endringene i lovforslaget relaterer seg til slik paragrafen vil lyde etter ikrafttredelsen av finansforetaksloven, jf. § 23-3, 1. januar 2016.

12.5 Til endringen i finansavtaleloven

Til § 9

Departementet foreslår en endring i *tredje ledd*, slik at bestemmelsen fastsetter at EØS-regler som svarer til forordning 248/2014 skal gjelde som norsk rett. Det vises til omtale i kapittel 9 ovenfor.

12.6 Til endringene i regnskapsførerloven

Til § 9

I bestemmelsen fjernes presiseringen om at utgifter til klagenemnden for revisor- og regnskapsførersaker utliknes etter finanstillsynsloven § 9. Dette vil følge av forslaget til finanstillsynsloven § 9 syvende ledd, jf. omtale av denne bestemmelsen ovenfor.

12.7 Til endringene i revisorloven

Til § 5-7

Endringen i § 5-7 dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.3.

Til § 9-2a tredje ledd

I bestemmelsen fjernes presiseringen om at utgifter til klagenemnden for revisor- og regnskapsførersaker utliknes etter finanstillsynsloven § 9, siden dette allerede fremgår av finanstillsynsloven. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 6.5.

12.8 Til endringene i foretakspensjonsloven

Til § 2-1 tredje ledd

Foretakspensjonslovens bestemmelser i kapittel 6 om uførepensjon er vedtatt opphevet, og endringen innebærer at det henvises til tjenstepensjonsloven i stedet, slik at det fremgår at uførepensjon kan tegnes etter og reguleres av tjenstepensjonsloven.

Til § 2-2 annet ledd første punktum

Endringen i § 2-2 annet ledd første punktum dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.6.

Til § 3-4 annet ledd

Endringen i § 3-4 annet ledd dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.6.

Til § 8-7

Endringen i § 8-7 dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.6.

12.9 Til endringene i forsikringsvirksomhetsloven

Til § 3-8

I bestemmelsen rettes begrepet «bufferfond» til «bufferavsetning». Det vises til nærmere omtale i kapittel 10.10. Forslaget relaterer seg til endringene i forsikringsvirksomhetsloven slik de vil lyde etter ikrafttredelsen av lov 10. april nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven). Endringene vil tre i kraft etter ikrafttredelsen av finansforetaksloven.

Til § 3-20

I bestemmelsen rettes begrepet «bufferfond» til «bufferavsetning». Det vises til nærmere omtale i kapittel 10.10. Forslaget relaterer seg til endringene i forsikringsvirksomhetsloven slik de vil lyde etter ikrafttredelsen av lov 10. april nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven). Endringene vil tre i kraft etter ikrafttredelsen av finansforetaksloven.

Til § 4-11

I bestemmelsen rettes begrepet «bufferfond» til «bufferavsetning». Det vises til nærmere omtale i kapittel 10.10. Forslaget relaterer seg til endringene i forsikringsvirksomhetsloven slik de vil lyde etter ikrafttredelsen av lov 10. april nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven). Endringene vil tre i kraft etter ikrafttredelsen av finansforetaksloven.

12.10 Til endringene i eiendoms-meglingsloven

Til § 2-8

Endringen i § 2-8 første ledd fjerde punktum dreier seg kun om oppretting av en inkurie og innebærer ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.4.

Til § 6-9

Det foreslås å rette opp en inkurie i § 6-9 annet ledd. Dette medfører ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.4.

12.11 Til endringen i verdipapirhandelsoven

Til § 7-15 nytt annet ledd

Det vises til omtale under kapittel 3. Departementet gis hjemmel til å fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt i forskrift.

12.12 Til endringene i lov om individuell pensjonsordning

Til § 1-5

Ved er inkurie er henvisning til lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) angitt med korttittelen «forsikringsloven» i lov om individuell pensjonsordning § 1-5. Korttittelen «forsikringsloven» erstattes med «forsikringsvirksomhetsloven» i § 1-5.

Til § 2-8 annet ledd

I lov om individuell pensjonsordning § 2-8 annet ledd, første punktum er det ved en inkurie blitt stående en henvisning til lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold § 7-4 etter at innholdet i tidligere § 7-4 om gjenværende pensjonskapital ved dødsfall ble flyttet til gjeldende § 7-7. Korrekt henvisning i lov om individuell pensjonsforsikring § 2-8 er dermed til innskuddspensjonsloven § 7-7.

Til § 4-1 første ledd annet punktum

Ved en inkurie er henvisning til lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) angitt med korttittelen «forsikringsloven» i lov om individuell pensjonsordning § 4-1 første ledd annet punktum. Korttittelen «forsikringsloven» erstattes med «forsikringsvirksomhetsloven» i § 4-1 første ledd annet punktum. For øvrig relaterer henvisningene seg til endringene i forsikringsvirksomhetsloven slik de vil lyde etter ikrafttredelsen av lov 10. april nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven).

Endringene vil tre i kraft etter ikrafttredelsen av finansforetaksloven.

Til § 4-4 første punktum

Henvisningen til lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) i lov om individuell pensjonsordning § 4-4 første punktum er angitt med korttittelen «forsikringsloven». Riktig korttittel er «forsikringsvirksomhetsloven», og ordet «forsikringsloven» erstattes derfor med «forsikringsvirksomhetsloven» i § 4-4 første punktum. For øvrig relaterer den oppdaterte henvisningen seg til endringene i forsikringsvirksomhetsloven slik de vil lyde etter ikrafttredelsen av lov 10. april nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven). Endringene vil tre i kraft etter ikrafttredelsen av finansforetaksloven.

12.13 Til endringene i verdipapirfondloven

Til § 1-2

Det foreslås å rette opp en inkurie i § 1-2 første ledd nr. 9 underpunkt nr. 2, slik at det vises til «*nr. 1*» i stedet for «*bokstav a*». Dette medfører ingen realitetsendring. Det vises til nærmere omtale ovenfor under avsnitt 10.5.

Til § 6-7

Departementet foreslår en ny bestemmelse i *femte ledd*, slik at verdipapirfondet kan benytte ulike plasseringsbegrensninger samtidig overfor samme utsteder innenfor 35 prosent av fondets eiendeler. Forslaget gjennomfører EØS-regler som tilsvarer UCITS-direktivet art. 52 (5) annet ledd. Det vises til nærmere omtale ovenfor under kapittel 5.

Til § 6-10

Det foreslås en endring i *annet ledd*, slik at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet kan stille fondets midler som sikkerhet for oppfyllelse av kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv porteføljevaltning. Det vises til nærmere omtale ovenfor under kapittel 5.

Til § 6-11

Gjeldende § 6-11, som regulerer forvaltningsselskapets adgang til å låne ut verdipapirfondets

finansielle instrumenter, foreslås opphevet og erstattet av en forskriftshjemmel, slik at departementet får en klar hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift om bruk av teknikker for porteføljevaltning. Forskriftshjemmelen vil blant annet kunne benyttes til å gi regler om hvem som kan være motpart ved bruk av slike teknikker, sette grenser for hvor stor risikoeksponering fondet kan ha mot samme motpart, hvordan risikoeksponeringen skal beregnes og hvilke finansielle instrumenter som kan benyttes ved bruk av teknikkene. Videre kan det med hjemmel i bestemmelsen gis regler i forskrift om blant annet hvor stor andel av fondets eiendeler som kan benyttes ved bruk av teknikkene og om hvordan inntektene som oppnås skal anvendes. Det vises til nærmere omtale ovenfor under kapittel 4.

12.14 Til endringene i tjenestepensjonsloven

Til § 8-7 annet ledd første punktum

Bestemmelsen angir et tak for samlet utbetaling av uførepensjon fra flere pensjonsordninger. Endringen presiserer at det er den samlede uførepensjonen fra foretakets pensjonsordning og eventuelle andre pensjonsordninger som skal legges til grunn ved anvendelsen av bestemmelsen. Forslaget relaterer seg til endringene inntatt ved lov 22. mai 2015 nr. 31, som enda ikke er trådt i kraft.

Til § 8-11 tredje punktum første ledd

Forslaget relaterer seg til endringene inntatt ved lov 22. mai 2015 nr. 31, som enda ikke er trådt i kraft.

Endringen innebærer at det presiseres at begrensningen i § 8-10 første ledd annet punktum (oppregulering i et år skal ikke overstige en prosentvis regulering i samsvar med endringen i G) ikke vil gjelde for opptjent rett til uførepensjon som er sikret i pensjonsbevis. Dette er en følge av at fra 1. januar 2016 vil forsikringsvirksomhetsloven § 3-16 også omfatte pensjonsbevis.

12.15 Til endringene i finansforetaksloven

Til § 2-1

Det foretas en språklig presisering av forskriftshjemmelen i femte ledd. Endringen har ikke materiell betydning.

Til § 2-3

Det åpnes for at også kredittforetak kan yte betalingstjenester, jf. omtalen nedenfor til § 2-8.

Til § 2-4

Det åpnes for at også kredittforetak kan utstede elektroniske penger, jf. omtalen nedenfor til § 2-8.

Til § 2-8

Finanstilsynet har i brev til Finansdepartementet 12. desember 2014 vist til at ordlyden i finansforetaksloven § 2-3, § 2-4 og § 2-8 ikke tar høyde for at konsesjon som kredittforetak kan gi adgang til å yte betalingstjenester. Finanstilsynet legger til grunn at dette er en utilsiktet konsekvens av at kredittforetak skilles ut som en egen konsesjonstype og dermed må bero på en inkurie. Tilsynet viser herunder til at betalingstjenester også kan utføres av utenlandsk kredittinstitusjon, betalingsforetak og e-pengeforetak som etter denne loven har adgang til å drive slik virksomhet her i riket, jf. annet ledd. Dette innebærer at kredittforetak fra andre EØS-land kan drive slik virksomhet i medhold av sin hjemstatskonsesjon etter reglene i finansforetaksloven kapittel 5. Betalingstjenestedirektivet og e-pengedirektivet forutsetter at kredittinstitusjoner skal kunne yte betalingstjenester, og kredittforetak er omfattet av definisjonen av kredittinstitusjoner.

Bestemmelsen justeres i tråd med dette slik at det åpnes for at kredittforetak kan få tillatelse til å yte betalingstjenester og utstede e-penger. Plasseringen i annet ledd innebærer at tjenestene ikke vil være en automatisk del av konsesjonen, men må være angitt i konsesjonsvedtaket. Det vises til nærmere omtale av konsesjonssystemet i Prop. 125 L (2013–2014) kapittel 5.1.

Til § 5-3

Det rettes opp en henvisningsfeil i første ledd bokstav d.

Til § 5-4

I annet ledd angis hvilke bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven som skal gjelde tilsvarende for filial av forsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat. Her er det ved en inkurie vist til forsikringsvirksomhetsloven § 3-24 og § 3-25. Riktig henvisning skal være § 3-23 og § 3-24.

Til § 6-1

Det rettes opp en henvisningsfeil i sjette ledd.

Til § 8-20

I annet ledd annet punktum presiseres det at kompetansekravet til medlemmet av revisjonsutvalget er at medlemmet skal ha enten regnskaps- eller revisjonskompetanse. Dette er i tråd med revisjonsdirektivet artikkel 39 nr. 1, som krever at minst ett medlem av revisjonskomiteen har kompetanse innen «regnskap og/eller revisjon». En kandidat med revisjonserfaring har regnskaps-erfaring, mens en kandidat med regnskaps-erfaring ikke nødvendigvis har revisjonserfaring. Det har ikke vært tilsiktet å utelukke personer som bare har regnskapskompetanse fra å være medlem av revisjonsutvalget.

Til § 9-2

Det presiseres i annet ledd at unntakene gjelder for de ansatte som er omfattet av forbudet i første ledd, ikke for ansatte generelt. Dette er også i tråd med oppbyggingen av § 9-3.

Til § 11-15

Det gjøres en språklig endring i første ledd som konsekvens av at reglene om offentlig administrasjon nå er gjort gjeldende for kredittforetak, jf. finansforetaksloven § 21-7 første ledd.

Til § 12-20

I annet ledd foreslås et nytt tredje punktum om at departementet kan gi nærmere regler i forskrift om innholdet og godkjenningen av vedtekter i finansstiftelser, samt gjøre unntak fra kravet til godkjenning for nærmere angitte typer vedtekstendringer. For vedtekter i finansforetak er det gitt er slik forskriftshjemmel i lovens § 7-10 annet ledd. Forslaget innebærer at adgangen til å gi nærmere regler om vedtekter og til å gjøre unntak fra kravet til godkjenning for nærmere angitte typer vedtekstendringer, skal gjelde for finansstiftelser på samme måte som for finansforetak.

Til § 14-9

I annet ledd er begrepet basiskapital definert som «differansen mellom verdien av eiendeler og forsikringsforpliktelser med tillegg av ansvarlig lånekapital». Definisjonen skal gjennomføre definisjo-

nen av «basic own funds» i Solvens II-direktivet art. 88. Begrepet «forsikringsforpliktelser» er imidlertid for snevert i forhold til ordlyden i art. 88, som bruker begrepet «liabilities», dvs. forpliktelser. Et forsikringsselskap kan ha forpliktelser utover forsikringsforpliktelser, som skatt, pensjonsforpliktelser mv., og slike forpliktelser skal også komme til fradrag ved beregningen av basiskapitalen. Begrepet «forsikringsforpliktelser» foreslås derfor rettet til «forpliktelser» i definisjonen av basiskapital.

Til § 16-10

Paragrafen gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler i forskrift om plikt for finansforetak om å lenke til prisopplysninger i nettbaserte prisportaler, som for eksempel Finansportalen. Forskriften skal blant annet omfatte hvordan lenken skal utformes. Forslaget er nærmere omtalt i kapittel 7.

Til § 17-13

I annet ledd erstatter begrepet «kapitalkrav» begrepet «kapitaldekningskrav». Det vises til nærmere omtale i kapittel 8.

Til § 18-1

Henvisningen til § 17-6 første ledd bokstav c korrigeres til § 17-6 annet ledd bokstav c.

Til § 18-2

I § 18-2 første ledd første punktum og tredje ledd annet punktum erstatter begrepet «kapitalkrav» begrepet «kapitaldekningskrav». Det vises til nærmere omtale i kapittel 8.

I første ledd bokstav b erstattes uttrykket «direkte eller indirekte [...] eierandel som gir 20 prosent eller mer av stemmene eller kapitalen» med «deltakerinteresser». Begrepet «deltakerinteresser» tilsvare begrepet «kapitalinteresse», som er benyttet i gjeldende bestemmelse om konsolidering i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-9, jf. definisjonen av «kapitalinteresse» i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav h). Begrepet tilsvare definisjonen av kapitalinteresse i direktiv 2002/87/EF om konglomerater, jf. art. 2 nr. 11 med videre henvisninger. Begrepet «deltakerinteresser» er definert i finansforetaksloven § 18-3 annet ledd tredje punktum. Ettersom begrepet «deltakerinteresser» første gang benyttes i § 18-2, foreslås at definisjonen flyttes fra § 18-3 til para-

grafen her som nytt annet punktum i første ledd bokstav b.

I gjeldende konsolideringsbestemmelse i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-9 stilles det også krav om konsolidering når finansinstitusjonen er underlagt felles ledelse med et annet foretak. Dette kravet følger av EØS-regler som svarer til regler i direktiv 2002/87/EF om konglomerater og Solvens II-direktivet del III (tidligere forsikringsgruppedirektivet). Kravet til konsolidering ved felles ledelse er ved en inkurie ikke kommet med i første ledd bokstav b i paragrafen her. Det presiseres derfor i bestemmelsen at reglene om konsolidering skal anvendes når foretaket har felles ledelse med et annet foretak.

Til § 18-3

I annet ledd foreslås definisjonen av «deltakerinteresser» tatt ut og erstattet med en henvisning til § 18-2 første ledd bokstav b, der definisjonen foreslås tatt inn. Det vises til nærmere omtale under merknaden til § 18-2.

Til § 18-5

Det rettes opp en skrivefeil og en henvisningsfeil i paragrafen.

Til § 21-9

I bestemmelsen erstattes begrepet «kapitaldekningskrav» med «krav til ansvarlig kapital». Det vises til nærmere omtale i kapittel 8.

Til § 21-11

I bestemmelsen erstattes begrepene «kapitaldekningskravene» og «kapitaldekning» med «kravene til ansvarlig kapital» og «ansvarlig kapital». Det vises til nærmere omtale i kapittel 8.

Til § 22-1

Bestemmelsen endres ved at ordene «eller medvirker til dette» slettes fra bestemmelsen. Bakgrunnen for endringen er at medvirkningstillegget blir overflødig når straffeloven 2005 trer i kraft 1. oktober.

Til § 22-2

§ 22-2 tredje ledd første punktum endres slik at «reglene» endres til «regler», for å tydeliggjøre at når bestemmelsen gir anvisning på at eierandeler

ervert i strid med regler om eierkontroll umiddelbart skal tvangsselges, så omfatter dette også for eksempel eierandeler ervert i strid med andre regler om eierkontroll av eiere i finansforetak og konsesjonsvilkår som skal ivareta tilsvarende hensyn.

Til § 23-2

Paragrafens tredje ledd gir en overgangsregel for forsikringsselskaper som har fått konsesjon til å drive virksomhet før finansforetaksloven trer i kraft. Det følger av bestemmelsen at disse selskapene inntil videre skal oppfylle kravene til solvensmarginkapital. Denne bestemmelsen vil imidlertid ikke bli aktuell, ettersom finansforetaksloven trer

i kraft 1. januar 2016, og forsikringsselskapene skal følge de nye kapitalkravene etter Solvens II-regelverket fra samme tidspunkt. Gjeldende krav til solvensmarginkapital vil da bli erstattet av krav til solvenskapital og minstekapital. Det foreslås derfor at overgangsbestemmelsen i tredje ledd oppheves.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om fastsettelse av referanserenter og lov om endringer i finanslovgivningen mv.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om fastsettelse av referanserenter og lov om endringer i finanslovgivningen mv. i samsvar med et vedlagt forslag.

A

Forslag

til lov om fastsettelse av referanserenter

§ 1 *Formål og virkeområde*

(1) Formålet med loven er å bidra til at allment brukte referanserenter fastsettes på en forsvarlig og pålitelig måte, slik at det legges til rette for velfungerende markeder og finansiell stabilitet.

(2) Loven gjelder for virksomhet i Norge, med mindre noe annet er bestemt. Loven gjelder ikke for Norges Banks virksomhet.

§ 2 *Definisjoner*

(1) Med allment brukte referanserenter menes enhver rente som

- a) fastsettes jevnlig på grunnlag av markedspriser eller anslag på priser fremskaffet av finansforetak,
- b) gjøres offentlig tilgjengelig, og
- c) brukes for å bestemme betalinger i eller verdien av finansielle instrumenter eller finansielle avtaler.

(2) Med administrator av fastsettelse av allment brukte referanserenter menes den som forestår fastsettelse av en allment brukt referanserente.

§ 3 *Tillatelse til å fastsette allment brukte referanserenter*

Fastsettelse av allment brukte referanserenter skal organiseres forsvarlig. Administratoren og organiseringen av fastsettelse av allment brukte referanserenter skal godkjennes av departementet.

§ 4 *Forskriftshjemler*

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra loven og nærmere regler om virksomhet som er regulert i loven, herunder om:

- a) hvilke renter som skal anses som allment brukte referanserenter etter § 2 første ledd,

- b) krav til organisering og interne rutiner for styring, overvåking, kontroll, dokumentasjon og klageprosess hos administratoren,
- c) krav til administratorens innhenting og bruk av grunnlagsdata og beregning, fastsettelse og offentliggjøring av referanserenter,
- d) krav til organisering og interne rutiner for styring, overvåking, kontroll og dokumentasjon av bidrag til fastsettelse av referanserenter fra foretak under tilsyn fra Finanstilsynet.

§ 5 *Tilsyn og reaksjoner*

(1) Finanstilsynet fører tilsyn med overholdelse av denne lovs bestemmelser etter reglene i finanstilsynsloven.

(2) Finner Finanstilsynet at fastsettelsen ikke organiseres eller innrettes i samsvar med godkjennelse eller bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov, kan Finanstilsynet gi pålegg som er nødvendige for å rette på forholdet.

(3) Finanstilsynet kan ilegge den som ikke etterkommer pålegg etter annet ledd, tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelsen av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

§ 6 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

§ 7 *Ikrafttredelse*

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

(2) Departementet kan fastsette overgangsregler.

B**Forslag****til lov om endringer i finanslovgivningen mv.****I**

I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysning skal § 12 b tredje ledd annet punktum lyde:

Ved tinglysning av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salg av fast eiendom, er oppdragstakere som bistår avtalepartene med oppgaver som nevnt i lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 6-9 første ledd nr. 1, 2 eller 4, også ansvarlig for gebyret uavhengig av om oppdragstakeren har begjært forretningen.

II

Lov 24. juni 1938 nr. 13 om eiendomsmegling oppheves.

III

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Når tilsynet i sitt tilsynsarbeid får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven kapittel 18, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, *Økokrim*.

§ 9 skal lyde:

Utgiftene ved tilsynet skal utliknes på de institusjoner som i henhold til § 1 eller annen særskilt lovhjemmel er under tilsyn i budsjettåret. Utgiftene fordeles på de ulike grupper av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet.

Utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av lov 17. november 1999 nr. 95 om betalings-systemer mv., utliknes på institusjonene som nevnt i første ledd etter størrelsen på beløpene som følger av fordelingen etter første ledd. Slike utgifter skal likevel ikke utliknes på eiendomsmeglerforetak og inkassoforetak, revisorer, revisjonsselskap eller regnskapsførere.

Utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av de alminnelige bestemmelser om verdipapirhandel utliknes på institusjoner som nevnt i første ledd samt på utstedere som nevnt i femte ledd. Fordelingen på institusjonene skjer etter størrelsen på beløpene etter fordelingen etter første ledd. Fordelingen på utstedere skjer etter størrelsen på beløpene etter fordeling etter femte og sjette ledd. Slike utgifter skal likevel ikke utliknes på eiendomsmeglerforetak, inkassoforetak, revisorer, revisjonsselskap, regnskapsførere, betalingsforetak eller e-pengeforetak.

Utgiftene forbundet med det generelle arbeidet knyttet til infrastrukturen i verdipapirmarkedet utliknes på institusjoner som nevnt i første ledd samt på utstedere som nevnt i femte ledd. Fordelingen på institusjonene skjer etter størrelsen på beløpene etter fordelingen etter første ledd. Fordelingen på utstedere skjer etter størrelsen på beløpene etter fordeling etter femte og sjette ledd. Slike utgifter skal likevel ikke utliknes på eiendomsmeglerforetak, inkassoforetak, revisorer, revisjonsselskap, regnskapsførere, betalingsforetak eller e-pengeforetak.

Finanstilsynets utgifter til kontroll etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 15-1 tredje ledd og til klagenemnd etter samme lov § 15-8 tredje ledd skal utliknes på utstedere av omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat.

Finanstilsynets utgifter til kontroll med prospekter etter verdipapirhandelloven kapittel 7 utliknes på utstedere som nevnt i femte ledd. Inntekter fra gebyrer knyttet til Finanstilsynets virksomhetsutøvelse kommer til fratrekk i utlikningen til den utlikningsgruppen gebyrene refererer seg til.

Finanstilsynets utgifter til klagenemnd etter revisorloven § 9-2a tredje ledd og regnskapsførere-loven § 9 skal utliknes på revisorer, revisjonsselskaper, regnskapsførerselskaper og regnskapsførere.

Finanstilsynets utgifter til håndheving av lov om obligatorisk tjenstepensjon utliknes på institusjoner som kan tilby obligatoriske tjenstepensjonsordninger.

Departementet kan gi nærmere forskrift om

1. *beregningsgrunnlaget for fordeling av utgiftene innen de ulike grupper av institusjoner, herunder tidspunktet for fastsettelse av beregningsgrunnlaget*
2. *hvilke institusjoner som skal anses under tilsyn i budsjettåret*
3. *plikt til å betale gebyr for Finanstilsynets behandling av konsesjonssøknader*
4. *fastsettelse av årlige minste og høyeste beløp som kan utliknes på den enkelte institusjon innen hver gruppe av institusjoner.*

De utliknede bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg.

Finanstilsynets utgifter med registreringspliktige foretak etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 1-4 skal utliknes på registrerte foretak etter § 1-4.

§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i *foretak* som er under tilsyn fra Finanstilsynet og som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i *loven*, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, for så vidt forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

IV

I lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere skal § 9 tredje ledd lyde:

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av *Finanstilsynet*. *Departementet* fastsetter medlemmenes godtgjørelse.

V

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 5-7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Ved revisjon av konsern hvor datterselskap revideres av revisor eller revisjonsselskap fra land utenfor EØS-området som ikke har gjensidig samarbeidsavtale om tilsyn med revisorer og revisjonsselskaper, skal revisor som nevnt i første ledd oppbevare kopi av dokumentasjon av revisjonsarbeid *utført* av datterselskapets revisor.

§ 9-2a tredje ledd første punktum skal lyde:

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av *Finanstilsynet*.

VI

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 9 tredje ledd lyde:

(3) EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 (forordning (EF) nr. 924/2009) om betalinger på tvers av landegrensene i Fellesskapet og oppheving av forordning (EF) nr. 2560/2001 og EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3a (forordning (EU) nr. 260/2012 og *forordning (EU) nr. 248/2014*) om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro, og om endring av forordning (EF) nr. 924/2009 gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig. Departementet kan gi forskrift om at forordning (EF) nr. 924/2009 også skal gjelde for annen valuta, samt nærmere regler om forordningenes krav til utenrettslig klagebehandling og tvisteløsning.

VII

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endringer:

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Pensjonsordningen kan i tillegg til alderspensjon *gi rett til uførepensjon etter tjenstepensjonsloven til medlemmer som helt eller delvis mister inntektsevnen. Pensjonsordningen kan også gi rett til pensjon til etterlatt barn, ektefelle, registrert partner og samboer. Det kan opprettes særskilt pensjonsordning for rett til uførepensjon etter tjenstepensjonsloven og særskilt pensjonsordning for rett til pensjoner til etterlatte etter kapittel 7 i loven her.*

§ 2-2 annet ledd første punktum skal lyde:

Pensjonsordning kan også opprettes i pensjonskasse som er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av *forsikringsvirksomhetsloven*.

§ 3-4 annet ledd skal lyde:

Forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6 gjelder ved flytting til pensjonsordningen av premie-reserve og andre midler knyttet til fripolise for opptjent pensjon.

§ 8-7 skal lyde:

Midler knyttet til en foretakspensjonsordning kan overføres til annen pensjonsinnretning etter reglene i *forsikringsvirksomhetsloven* kapittel 6.

VIII

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 3-8 annet punktum skal lyde:

Forsikringskapitalen knyttet til en kontrakt skal bestå av premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond, reguleringsfond og *bufferavsetning*.

§ 3-20 første ledd skal lyde:

Foretakets forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond, *bufferavsetning*, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond og reguleringsfond skal tilsvare fondets verdi til enhver tid.

§ 4-11 skal lyde:

§ 4-11 *Pensjonsordningens forsikringskapital*

Pensjonsordningens forsikringskapital består av premiereserven, tilleggsavsetninger, premiefond, og eventuelt *bufferavsetning*.

IX

I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling gjøres følgende endringer:

§ 2-8 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Med nærstående menes i denne bestemmelsen personer som nevnt i lov 29. juni 2007 nr. 75 om *verdipapirhandel* § 2-5.

§ 6-9 annet ledd skal lyde:

(2) Oppdragstakere som bistår med oppgaver som nevnt i første ledd nr. 1, 2 eller 4 er etter lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift, lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag og lov 7. juni 1935 nr. 2 om *tinglysing*, ansvarlig for at avgifter, gebyrer og renter knyttet til tinglysing av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salget, blir betalt.

X

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel skal § 7-15 lyde:

§ 7-15. *Tillegg til prospekt*

(1) Enhver ny omstendighet, vesentlig feil eller unøyaktighet som kan få betydning for vurderingen av verdipapirene, og som fremkommer

mellom tidspunktet for godkjenningen av prospektet og tidspunktet for akseptperiodens utløp eller opptaket til notering, det alternativet som inntreer sist, skal fremgå av et tillegg til prospektet. Tillegget skal godkjennes i samsvar med § 7-7 og offentliggjøres uten ugrunnet opphold i samsvar med § 7-19.

(2) *Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt.*

XI

I lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning gjøres følgende endringer:

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5. *Flytterett*

(1) Kunden kan flytte pensjonsavtalen med tilhørende midler til en annen institusjon, jf. *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-1. Flytting av individuelle pensjonsavtaler etter denne lov skal skje etter *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-13 og § 6-14 sjette ledd, likevel slik at avtalen kan sies opp med én måneds varsel. Dersom den pensjonsinnretningen kontrakten flyttes til skal foreta ny helseprøving av kunden, kan oppgjørfristen etter *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-6 likevel forskyves med den tid utover en måned som det tar før endelig helseprøving foreligger.

§ 2-8 annet ledd skal lyde:

(2) Ved kundens død skal pensjonskapital som forvaltes i pensjonsspareavtale benyttes til barnepensjon eller i tilfelle til etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer etter reglene i *innskuddspensjonsloven* § 7-7. Det samme gjelder pensjonskapital som forvaltes i spareavtale i henhold til § 2-6 første ledd.

§ 4-1 første ledd annet punktum skal lyde:

Som kollektiv tjenestepensjonsordning regnes her pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller foretakspensjonsloven, samt kommunale pensjonsordninger som omfattes av *forsikringsvirksomhetsloven* kapittel 4.

§ 4-4 første punktum skal lyde:

(1) Ved flytting av kollektiv tjenestepensjonsordning etter reglene i *forsikringsvirksomhetsloven* kapittel 6, gjelder *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-11 tilsvarende i forhold til individuelle pensjonsspareavtaler knyttet til den kollektive tjenestepensjonsordningen.

XII

I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1-2 første ledd nr. 9 underpunkt nr. 2 skal lyde:

2. mindreårige barn til vedkommende selv, samt mindreårige barn til en person som nevnt i nr. 1 som vedkommende bor sammen med,

§ 6-7 nytt femte ledd skal lyde:

(5) *Et verdipapirfond kan, innenfor 35 prosent av fondets eiendeler, anvende plasseringsbegrensningene i § 6-6 annet og fjerde ledd og regler om motpartsrisiko ved unoterte derivater fastsatt i forskrift med hjemmel i § 6-1 samtidig overfor samme utsteder, men slik at plasseringer etter første ledd ikke kan overstige 20 prosent av fondets eiendeler.*

§ 6-10 annet ledd skal lyde:

(2) Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet opptar kortsiktige lån for inntil ti prosent av fondets eiendeler og stiller fondets midler som sikkerhet for oppfyllelse av derivatkontrakter og kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning.

§ 6-11 skal lyde:

§ 6-11. *Teknikker for porteføljeforvaltning*

Departementet kan i forskrift gi regler om bruk av teknikker for porteføljeforvaltning.

XIII

I lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenestepensjon gjøres følgende endringer:

§ 8-7 annet ledd første punktum skal lyde:

(2) *Uførepensjonen fra foretakets pensjonsordning skal reduseres inntil uførepensjonen sammen med eventuell uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis og oppsatte rettigheter utgjør det høyeste av enten den uførepensjonen som er fastsatt i pensjonsplanen, eller summen av uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis og oppsatte rettigheter.*

§ 8-11 tredje ledd første punktum skal lyde:

(3) *Uførepensjonen skal beregnes på den måte som er fastsatt i pensjonsplanen, på grunnlag av arbeidstakerens lønnsgrunnlag ved fratreden og avkastning tilført pensjonsbeviset fram til uføretidspunktet etter § 8-10 første ledd første punktum.*

XIV

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 2-1 femte ledd skal lyde:

(5) *Departementet kan gi forskrifter som gjør unntak fra, avgrenser eller utfyller bestemmelsene i paragrafen her, herunder fastsette plikter for og regler om tilsyn med foretak som er unntatt fra forbudet i første ledd.*

§ 2-3 første ledd skal lyde:

(1) *Betalingstjenester kan bare utføres av banker, kredittforetak, betalingsforetak og e-pengeforetak og av finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket. Pengeoverføringer kan også utføres av foretak med tillatelse etter § 2-10 tredje ledd.*

§ 2-4 første ledd første punktum skal lyde:

Elektroniske penger kan bare utstedes av banker, kredittforetak og e-pengeforetak og av finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket.

§ 2-8 annet punktum skal lyde:

Tillatelsen kan også omfatte følgende typer virksomhet:

- a) annen finansieringsvirksomhet,
- b) forretninger for foretakets regning i penge-, valuta- og verdipapirmarkedet,
- c) utstedelse av elektroniske penger,
- d) ytelse av betalingstjenester,
- e) andre særlige tjenester.

§ 5-3 første ledd bokstav d skal lyde:

d) *finansieringsforetaket og kredittinstitusjonen, eller kredittinstitusjonene, omfattes av konsolidert tilsyn etter regler tilsvarende reglene i kapittel 18.*

§ 5-4 annet ledd første punktum skal lyde:

I tillegg til bestemmelsene angitt i første ledd, skal følgende bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven gjelde tilsvarende for virksomhet ved filial av forsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat: § 2-7, § 3-4, § 3-5 første ledd, § 3-6 tredje ledd, § 3-23, § 3-24, § 4-16, § 7-3 annet ledd, § 7-6 første og tredje ledd, § 7-7 første ledd annet punktum og § 7-8, samt kapittel 6.

§ 6-1 sjette ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrift til utfylling, gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i kapittel 6, herunder regler om egnethetsvurderingen etter § 6-3.

§ 8-20 annet ledd annet punktum skal lyde:

Minst ett av medlemmene skal ikke være ansatt i foretaket eller i foretak i samme konsern og skal ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

§ 9-2 annet ledd skal lyde:

(2) Forbudet i første ledd er ikke til hinder for at *den* ansatte kan ha:

- a) stilling eller verv knyttet til virksomhet som foretaket kan delta i eller drive i medhold av § 13-2,
- b) verv eller stilling som nevnt i første ledd dersom forretningsforbindelsen er av begrenset omfang og styret i finansforetaket har godkjent at den ansatte innehar vervet eller stillingen.

§ 11-15 første ledd tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsen i panteloven § 6-4 om lovbestemt pant for boet *gjelder* tilsvarende for boets rett til dekning i sikkerhetsmassen.

§ 12-20 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet og godkjenningen av vedtekter, samt gjøre unntak fra kravet til godkjenning for nærmere angitte typer vedtektsendringer.

§ 14-9 annet ledd skal lyde:

(2) Ansvarlig kapital kan bestå av basiskapital og supplerende kapital. Som basiskapital regnes differansen mellom verdien av eiendeler og *forpliktelser* med tillegg av ansvarlig lånekapital. Annen kapital enn basiskapital som foretaket har rett til å innkalle til dekning av tap, og som er godkjent av Finanstilsynet, regnes som supplerende kapital.

Ny § 16-10 skal lyde:

§ 16-10 *Lenke til nettbasert prisportal*

Departementet kan gi forskrift om plikt for finansforetak om å lenke til prisopplysninger i nettbaserte prisportaler.

§ 17-13 annet ledd første punktum skal lyde:

Finansforetak som deltar i samarbeidende gruppe (eierforetakene), skal ved anvendelsen

av regler om *kapitalkrav* og andre soliditets- og sikkerhetskrav, foreta forholdsmessig konsolidering av eierandeler i det ene eller de finansforetak som forestår den virksomhet som samarbeidet omfatter, uavhengig av størrelsen av eierandelen.

§ 18-1 åttende ledd skal lyde:

(8) Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke eierforetak som nevnt i § 17-6 *annet* ledd bokstav c, med mindre annet fastsettes av departementet i forskrift eller ved enkeltvedtak.

§ 18-2 første ledd skal lyde:

(1) Regler om *kapitalkrav* og andre soliditets- og sikkerhetskrav skal anvendes på konsolidert basis etter følgende regler:

- a) Full konsolidering anvendes for datterforetak. Dersom det kan godtgjøres at eierne av eierandeler og annen ansvarlig kapital er finansforetak eller verdipapirforetak med tilstrekkelig soliditet, og at ansvarsforholdet mellom eierne av ansvarlig kapital er tilstrekkelig fastslått, kan Finanstilsynet likevel tillate at et datterforetak konsolideres etter prinsippet om forholdsmessig konsolidering.
- b) Forholdsmessig konsolidering anvendes når foretaket *har deltakerinteresser i et annet foretak som ikke er datterforetak, eller har felles ledelse med et annet foretak. Med deltakerinteresser menes rettigheter til kapital i andre foretak som ved å skape en varig tilknytning til disse foretakene skal bidra til foretakets virksomhet eller som utgjør en direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmeretten eller kapitalen i et foretak.* Finanstilsynet kan gi pålegg om forholdsmessig konsolidering også for eierandeler ned til 10 prosent.

§ 18-2 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved beregningen av om krav til ansvarlig kapital er oppfylt på konsolidert basis, skal det tas hensyn til hvor effektivt den ansvarlige kapitalen kan overføres og gjøres tilgjengelig på tvers av foretakene i gruppen. Finanstilsynet kan ved enkeltvedtak beslutte at *kapitalkrav* og andre soliditets- og sikkerhetskrav skal beregnes på en annen måte enn fastsatt i denne paragrafen.

§ 18-3 annet ledd skal lyde:

(2) Transaksjoner og engasjementer mellom foretak i et finanskonsern skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper mellom uavhengige parter. Det samme

gjelder transaksjoner og engasjementer mellom et finansforetak og et annet foretak når ett av foretakene har deltakerinteresser *som nevnt i § 18-2 første ledd bokstav b* i det andre foretaket, eller når foretakene har felles ledelse.

§ 18-5 femte ledd skal lyde:

(5) Utlevering av opplysninger etter første til tredje ledd kan skje uten samtykke fra kunden bare dersom også mottakeren av opplysningene er *underlagt taushetsplikt* etter § 9-6 eller § 16-2.

§ 21-9 første ledd skal lyde:

(1) Har Finanstilsynet grunn til å anta:

- a) at et foretak ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller,
 - b) at et foretak ikke er i stand til å oppfylle gjeldende *krav til ansvarlig kapital* i samsvar med pålegg fra Finanstilsynet, eller
 - c) at et foretaks eiendeler og inntekter til sammen ikke er tilstrekkelige til fullt ut å dekke forpliktelsene,
- skal det straks gis slik melding som angitt i annet ledd.

§ 21-11 første ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom foretaket er ute av stand til å oppfylle *kravene til ansvarlig kapi-*

tal, med mindre det blir gitt samtykke til at foretaket midlertidig har lavere *ansvarlig kapital* enn fastsatt.

§ 22-1 skal lyde:

§ 22-1. *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i *loven*, *straffes* med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

§ 22-2 tredje ledd første punktum skal lyde:

Eierandel ervervet i strid med *regler* om eierkontroll skal umiddelbart tvangsselges.

§ 23-2 tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

XV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan fastsette overgangsregler.

